

Concept wettekst aanpassing van de regelingen voor het fonds voor gemene rekening, de vrijgestelde beleggingsinstelling en de fiscale beleggingsinstelling ten behoeve van de internetconsultatie

I. Algemeen

1. Aanleiding

Dit wetsvoorstel strekt tot een aanpassing van de regelingen voor de vrijgestelde beleggingsinstelling (vbi) en de fiscale beleggingsinstelling (fbi) in de vennootschapsbelasting. Daarnaast wordt met dit wetsvoorstel ook de definitie van het fonds voor gemene rekening (fgr) aangepast en wordt voorzien in overgangsrecht voor bepaalde situaties die worden geraakt door de voorgenomen wijzigingen. Met de voorgestelde aanpassingen in het vbi-regime en de definitie voor het fgr wordt, kort gezegd, aansluiting gezocht bij de in de Wet op het financieel toezicht (Wft) gehanteerde categorieën van beleggingsinstellingen of icbe's (instellingen voor collectieve belegging in effecten). Hiermee wordt beoogd het gebruik van de regelingen meer in overeenstemming te brengen met de oorspronkelijke doelstelling en wordt onbedoeld gebruik (voornamelijk door vermogende personen en families) voorkomen. Dit wetsvoorstel introduceert daarnaast de op Prinsjesdag 2022 aangekondigde vastgoedmaatregel die ziet op het fbi-regime in de vennootschapsbelasting. Als gevolg van deze vastgoedmaatregel is het vanaf 1 januari 2025 niet langer mogelijk voor een fbi om direct in vastgoed te beleggen (een dergelijk lichaam wordt regulier belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting). De voorgenomen maatregel beoogt de fiscale behandeling over resultaten uit vastgoed evenwichtiger te maken.¹

De aanleiding voor dit wetsvoorstel is tweeledig. Ten eerste heeft SEO Economisch Onderzoek (SEO) in opdracht van het Ministerie van Financiën de doeltreffendheid en de doelmatigheid van de vbi-regeling en de fbi-regeling geëvalueerd.² Het kabinet heeft eerder aangegeven dat het wenselijk is om de aanpassing van de definitie van het fgr zoveel mogelijk in samenhang te bezien met de aanbevelingen die voortvloeien uit de evaluatie van het vbi-regime en het fbi-regime.³ Het evaluatierapport is op 7 juli 2022 aan de Tweede Kamer aangeboden, gevolgd door een kabinetsreactie op 9 december 2022 waarin de maatregelen die in dit wetsvoorstel zijn uitgewerkt zijn aangekondigd.⁴

Ten tweede heeft het kabinet op Prinsjesdag 2022 aangekondigd dat het een fbi niet langer zal worden toegestaan om direct in vastgoed te beleggen (de vastgoedmaatregel).⁵ Aanvankelijk was het voornemen om de vastgoedmaatregel op 1 januari 2024 in werking te laten treden. In de eerdergenoemde kabinetsreactie op het evaluatierapport van SEO heeft het kabinet aangegeven

¹ Onder huidig recht kan in buitenlandse verhoudingen door verdragstoepassing een heffingslek ontstaan. Buitenlandse belastingplichtige beleggers kunnen een beroep doen op een verlaagd verdragstarief voor deelnemingsdividenden (doorgaans 0% of 5%) uitgekeerd door een fbi. Dit kan omdat inde meeste verdragen niet is geregeld dat die vermindering van dividendbelasting niet geldt voor dividenduitkeringen door fbi's. Het gevolg is dat Nederland zijn heffingsrecht op de winsten uit het vastgoed onder veruit de meeste verdragen niet of niet volledig kan effectueren.

² Bijlage bij Kamerstukken II 2022/23, 32140, nr. 130.

³ Kamerstukken II 2020/21, 32545, nr. 136.

⁴ Kamerstukken II 2022/23, 32140, nr. 130 en Kamerstukken II 2022/23, 32545, nr. 184.

⁵ Kamerstukken II 2022/23, 36202, nr. 6, p. 11.

dat – mede naar aanleiding van door de praktijk van (participanten in) vastgoed-fbi's en (institutionele) beleggers geuite zorgen over het tijdsbestek dat nodig is om te reorganiseren tijdens consultatie – is besloten om de vastgoedmaatregel een jaar later in werking te laten treden, dus per 1 januari 2025.⁶ Daarbij is tevens voorzien in flankerend beleid in de overdrachtsbelasting per 1 januari 2024.

2. De kern van het wetsvoorstel

2.1 Inleiding

Het wetsvoorstel bestaat op hoofdlijnen uit de volgende onderdelen: de wijziging van de definitie van het fgr, de wijziging van het vbi-regime, de wijziging van het fbi-regime en het overgangsrecht. Deze onderdelen worden hierna toegelicht.

2.2 Het fonds voor gemene rekening

De definitie van het fgr in het huidig recht

Het fgr is in de vennootschapsbelasting opgenomen om beleggingsmaatschappijen die als rechtsvorm de naamloze vennootschap (nv) hadden en de "open beleggingsfondsen" gelijk te behandelen. Open beleggingsfondsen vervullen in het maatschappelijk verkeer eenzelfde functie als nv's.⁷ Onder huidig recht is sprake van een zelfstandig vennootschapsbelastingplichtig fgr, indien de bewijzen van deelgerechtigdheid in het fgr verhandelbaar zijn. De bewijzen van deelgerechtigdheid worden als verhandelbaar aangemerkt, indien voor vervreemding niet de toestemming van alle deelgerechtigden vereist is (toestemmingsvereiste). Indien bij een fgr daarentegen wel een dergelijke toestemming is vereist, is sprake van een besloten fonds (transparant en dus niet zelfstandig belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting: de (resultaten uit) beleggingen worden rechtstreeks bij achterliggende deelgerechtigden in de heffing van de inkomstenbelasting of vennootschapsbelasting betrokken). Er is ook sprake van een besloten fonds, indien de vervreemding van de bewijzen van deelgerechtigdheid uitsluitend kan geschieden aan het fonds zelf (de inkoopvariant) of aan bloed- en aanverwanten in de rechte lijn van de deelgerechtigde, ook zonder dat daarvoor de toestemming van alle deelgerechtigden is vereist. Het toestemmingsvereiste zoals dat nu in de wet is neergelegd, werkt op grond van jurisprudentie door naar de kwalificatie van buitenlandse rechtsvormen. Het toestemmingsvereiste als onderscheidend criterium voor zelfstandige belastingplicht is internationaal ongebruikelijk. Dit heeft tot gevolg dat bepaalde buitenlandse rechtsvormen voor Nederlandse fiscale doeleinden als niet-transparant (zelfstandig belastingplichtig) worden aangemerkt, terwijl ze door een andere staat als transparant (niet-zelfstandig belastingplichtig) worden gezien. Dit leidt tot kwalificatieverschillen tussen belastingstelsels en wordt in de praktijk als knellend ervaren.

Zoals ook in de kabinetsreactie op het evaluatierapport van SEO is opgenomen, waren er medio 2019 bijna 1800 beleggingsfondsen in de vorm van een fgr zelfstandig

⁶ Kamerstukken II 2022/23, 32545, nr. 184.

⁷ Kamerstukken II 1967/68, 6000, nr. 17, p. 7 rechter kolom.

vennootschapsbelastingplichtig. Hiervan zijn er naar schatting 200 (beursgenoteerde) beleggingsfondsen. De overige fgr's zijn hoofdzakelijk fondsen van vermogende personen en families (familiefondsen) die om uiteenlopende redenen kunnen zijn opgezet. Gedacht kan worden aan boxarbitrage: om box 3 vermogen naar box 2 van inkomstenbelasting over te hevelen, zonder dat daarbij aan heffing van vennootschapsbelasting wordt toegekomen. Tevens wordt het fgr veelal gebruikt als anonimiseringsstructuur voor vermogende particulieren, omdat een fgr niet wordt ingeschreven in het Handelsregister van de Kamer van Koophandel en ook geen plicht heeft om jaarcijfers te publiceren. Een fgr moet echter wel sinds invoering van het zogenoemde UBO⁸-trust register⁹ in veel gevallen haar uiteindelijk belanghebbenden registeren.

Uit het voorgaande volgt dat ten aanzien van het fgr twee knelpunten kunnen worden onderscheiden:

- 1) het feitelijk gebruik van het fgr sluit niet volledig aan bij de oorspronkelijke doelstelling voor de zelfstandige belastingplicht van een fgr; en
- 2) het toestemmingsvereiste dat bepaalt of een fgr zelfstandig belastingplichtig is, is internationaal ongebruikelijk en kan leiden tot kwalificatieverschillen tussen belastingstelsels.¹⁰

De voorgestelde wijziging van de definitie van het fgr

Omdat het toestemmingsvereiste leidt tot kwalificatieverschillen tussen belastingstelsels en in de praktijk als knellend wordt ervaren, is eerder in het consultatievoorstel tot aanpassing van het kwalificatiebeleid een andere definitie van het fgr voorgesteld.¹¹ Er werd, kort gezegd, voorgesteld dat sprake is van een fgr indien de bewijzen van deelgerechtigdheid verhandelbaar zijn op een gereguleerde markt of daarmee vergelijkbaar handelsplatform. In de brief van 1 juli 2021 heeft het kabinet aangegeven dat dat consultatievoorstel veel inhoudelijke reacties heeft opgeleverd.¹² Een groot deel van die reacties heeft betrekking op de in dat consultatievoorstel voorgestelde definitie van het fgr. Daarnaast heeft het kabinet in voornoemde brief eveneens aangegeven om een eventuele aanpassing van de definitie van het fgr in samenhang met de evaluatie van het vbi-regime en het fbi-regime te bezien.

Ook met de nu voorgestelde wijziging van de definitie van het fgr vervalt het huidige toestemmingsvereiste als onderscheidend criterium voor de zelfstandige belastingplicht van een fgr. In de nu voorgestelde definitie wordt aansluiting gezocht bij de in de Wet op het financieel toezicht gehanteerde categorieën van beleggingsinstellingen en icbe's. Hiermee wordt beoogd de regeling van het fgr meer in overeenstemming te brengen met de oorspronkelijke doelstelling voor de zelfstandige belastingplicht van het fgr. Dat wil zeggen dat het fiscaal geen verschil maakt of wordt belegd via een nv (en tegenwoordig ook de besloten vennootschap (bv)) of via een fgr. Om een gelijke behandeling te bewerkstelligen wordt een fgr, net als een nv en een bv, in de vennootschapsbelastingheffing betrokken. Als gevolg van de voorgestelde wijziging verdwijnt het

⁸ UBO staat voor: Ultimate Beneficial Owner.

⁹ Implementatiewet registratie uiteindelijk belanghebbenden van trusts en soortgelijke juridische constructies Stb. 2021, 610.

¹⁰ Kamerstukken II 2022/23, 32545, nr. 184.

¹¹ <https://www.internetconsultatie.nl/fiscaalkwalificatiebeleidrechtvormen>.

¹² Kamerstukken II 2020/21, 32545, nr. 136.

fgr derhalve niet, maar worden de vereisten voor de zelfstandige belastingplicht voor de vennootschapsbelasting van het fgr aangepast. De voorgestelde wijziging heeft ook tot gevolg dat een zogenoemd familiefonds dat voor de inwerkingtreding van deze wet is gestructureerd als fgr door de inwerkingtreding van deze wet niet langer als fgr voor de vennootschapsbelasting wordt aangemerkt en dus niet langer zelfstandig belastingplichtig is voor de vennootschapsbelasting. De reden is dat deze familiefondsen over het algemeen niet zullen voldoen aan de voorgestelde definitie van het fgr waarin aansluiting wordt gezocht bij de in de Wet op het financieel toezicht gehanteerde categorieën van beleggingsinstellingen en icbe's. Dit werkt ook door naar het vbi-regime en het fbi-regime (zie ook verderop in deze memorie).

2.3 Het vbi-regime

Het vbi-regime in het huidig recht

Het vbi-regime beoogt het collectief beleggen te faciliteren door het voorkomen van extra belastingheffing op het niveau van beleggingsinstellingen ten opzichte van rechtstreeks beleggen. Door collectief te beleggen is een grotere risicospreiding (en daarmee ook een hoger rendement) mogelijk en ontstaat gemakkelijker toegang tot beleggingsmarkten. Het vbi-regime is bedoeld voor beleggingsinstellingen die deelnemingsrechten aanbieden aan een breed publiek. Het vbi-regime is in 2007 in de vennootschapsbelasting opgenomen. Het vbi-regime is alleen van toepassing indien aan bepaalde voorwaarden wordt voldaan. Enkele voorwaarden zijn dat een vbi in beginsel alleen een nv of een fgr kan zijn. Een vbi mag uitsluitend beleggen in financiële instrumenten (bijvoorbeeld effecten en deposito's) en banktegoeden. Een beleggingsinstelling die aan de wettelijke eisen van het vbi-regime voldoet, is subjectief vrijgesteld van vennootschapsbelasting en hoeft om die reden geen aangifte te doen. Een in Nederland gevestigde vbi is geen inhoudingsplichtige voor de dividendbelasting.¹³ Het op enig moment niet voldoen aan één of meerdere bovengenoemde voorwaarden leidt tot verlies van de vbi-status.

Uit het evaluatierapport van SEO volgt dat ongeveer 30 van de circa 1350 vbi's beleggingsinstellingen zijn die worden aangeboden aan een breed publiek (retail beleggers) dan wel institutionele beleggers.¹⁴ Het regime wordt overwegend gebruikt door niet-beoogde gebruikers: vermogende personen en families. Het regime biedt voor deze groep gebruikers de mogelijkheid van zogenoemde "boxarbitrage" tussen box 2 en box 3 van de inkomstenbelasting.

De voorgestelde wijziging van het vbi-regime

Voorgesteld wordt om voor de beleggingsinstelling die voor het vbi-regime in aanmerking komt aansluiting te zoeken bij de definitie van beleggingsinstelling of icbe als bedoeld in de Wet op het financieel toezicht. De voorgestelde wijziging van het vbi-regime beoogt de toegang tot het vbi-regime te beperken tot beleggingsinstellingen en icbe's die rechten van deelneming aanbieden aan een breed publiek of aan institutionele beleggers. Hiermee vervalt de bestaande mogelijkheid om

¹³ Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat er ingevolge artikel 1, vijfde lid, Wet op de dividendbelasting 1965 een wettelijke compartimentering geldt, indien een regulier belastingplichtige vennootschap dan wel een fbi als bedoeld in artikel 28 Wet op de vennootschapsbelasting 1969 een vbi wordt. Zonder een dergelijke regeling kunnen bestaande met dividendbelasting beclaimde winstreserves worden afgeschud.

¹⁴ <https://www.seo.nl/wp-content/uploads/2022/07/2022-68-Evaluatie-fbi-en-vbi.pdf>, p. 45.

gebruik te maken van het vbi-regime bij het beleggen van privévermogen. Met het laten voortbestaan van het vbi-regime in aangepaste vorm blijft collectief beleggen voor particuliere beleggers aantrekkelijk (door gelijke fiscale behandeling in vergelijking met individueel beleggen). Het vbi-regime blijft obstakels wegnemen voor kleine particuliere beleggers die collectief willen beleggen. Tevens wordt daarmee voorkomen dat beleggingsinstellingen die nu nog gevestigd zijn in Nederland naar het buitenland vertrekken.

2.4 Het fbi-regime

Het fbi-regime in het huidig recht

Het fbi-regime beoogt – net als het vbi-regime – collectief beleggen te faciliteren door het voorkomen van extra belastingheffing op het niveau van de beleggingsinstelling ten opzichte van rechtstreeks beleggen. De winst van een subjectief belastingplichtige fbi is belast tegen een vennootschapsbelastingtarief van 0%. Het gevolg is dat de fbi zelf niet wordt belast voor de verkregen inkomsten. De achtergrond hiervan is dat die inkomsten worden belast bij de participanten in de fbi, doordat de fbi verplicht is om de winst ieder jaar aan de participanten uit te delen. Op deze winstuitdeling wordt 15% dividendbelasting ingehouden. In de praktijk bestaan er twee soorten fbi's: de effecten-fbi en de vastgoed-fbi. Effecten-fbi's beleggen in effecten, schuldvorderingen en andere financiële instrumenten. Vastgoed-fbi's beleggen in vastgoed. Uit het evaluatierapport van SEO volgt dat er momenteel ongeveer circa 300 fbi's, waarvan 240 effecten-fbi's en 60 vastgoed-fbi's.¹⁵

De voorgestelde wijziging van het fbi-regime

Het kabinet heeft op Prinsjesdag 2022 de invoering van de zogenoemde vastgoedmaatregel in de vennootschapsbelasting aangekondigd. Als gevolg van de voorgenomen maatregel mogen fbi's niet langer rechtstreeks beleggen in vastgoed en worden de huidige vastgoed-fbi's vanaf dus vanaf 1 januari 2025 regulier belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting. De winst van deze lichamen wordt dan belast tegen het reguliere vennootschapsbelastingtarief. Aan de vastgoed-fbi komt dus per 1 januari 2025 een einde. De voorgenomen maatregel beoogt de fiscale behandeling over resultaten uit vastgoed evenwichtiger te maken.¹⁶ Hoewel het aanvankelijk de bedoeling was om de vastgoedmaatregel al per 1 januari 2024 in te voeren, heeft het kabinet echter – mede naar aanleiding van gesprekken met vertegenwoordigers van vastgoed-fbi's en (institutionele) beleggers – besloten om de inwerkingtreding van de vastgoedmaatregel uit te stellen tot 1 januari 2025. Hiermee wil het kabinet bewerkstellingen dat partijen voldoende tijd en handelingsperspectief hebben om te kunnen anticiperen op de gevolgen van de vastgoedmaatregel. Daarnaast houdt de uitgestelde inwerkingtreding van de vastgoedmaatregel

¹⁵ <https://www.seo.nl/wp-content/uploads/2022/07/2022-68-Evaluatie-fbi-en-vbi.pdf>, p. 40 en 42.

¹⁶ Onder huidig recht kan in buitenlandse verhoudingen door verdragstoepassing een heffingslek ontstaan. Buitenlandse belastingplichtige beleggers kunnen een beroep doen op een verlaagd verdragstarief voor deelnemingsdividenden (doorgaans 0% of 5%) uitgekeerd door een fbi. Dit kan omdat in de meeste verdragen niet is geregeld dat die vermindering van dividendbelasting niet geldt voor dividenduitkeringen door fbi's. Het gevolg is dat Nederland zijn heffingsrecht op de winsten uit het vastgoed onder veruit de meeste verdragen niet of niet volledig kan effectueren.

verband met het besluit van het kabinet om te voorzien in een flankerende maatregel in de overdrachtsbelasting die met ingang van 1 januari 2024 in werking zal treden.

De vastgoedmaatregel wordt op hoofdlijnen als volgt vormgegeven. In de eerste plaats wordt geregeld dat een beleggingsinstelling niet langer rechtstreeks mag beleggen in vastgoed om voor het fbi-regime in aanmerking te komen. Er wordt daarbij geen onderscheid gemaakt tussen in Nederland en buiten Nederland gelegen vastgoed. Het blijft een fbi wel toegestaan om te beleggen in een regulier belastingplichtige dochtervennootschap die in Nederland gelegen of in het buitenland gelegen vastgoed houdt (vastgoedlichaam). De vastgoedmaatregel regelt daarnaast dat een fbi zich in voorkomende gevallen niet mag bezighouden met het bestuur van een met die fbi verbonden vastgoedlichaam.

In de tweede plaats wordt de zogenoemde financieringseis aangepast. De huidige eis dat de financiering met vreemd vermogen niet hoger mag zijn dan 60% van de boekwaarde van het vastgoed komt te vervallen. Dit heeft, kort gezegd, tot gevolg dat voor beleggingen zal gaan gelden dat de financiering met vreemd vermogen wordt beperkt tot ten hoogste 20% van de boekwaarde van die beleggingen.

In de derde plaats blijven de huidige uitbreidingen van het begrip beleggen van vermogen – die allen verband houden met het beleggen in vastgoed – twee daarvan in aangepaste vorm bestaan, behalve de uitbreiding die ziet op het investeren in een verbetering of uitbreiding van vastgoed. De noodzaak van deze uitbreiding van het beleggingsbegrip komt door het niet langer toestaan van directe beleggingen in vastgoed door een fbi te vervallen. Vanwege de vastgoedmaatregel wordt het een fbi niet langer toegestaan om een vastgoedontwikkeldochter of een servicedochter waarin het een belang houdt te besturen.

2.5 Overgangsrecht

Fictieve vervreemding

De voorgestelde wijziging van de definitie van fgr in de vennootschapsbelasting leidt er toe dat bepaalde fondsen die onder huidig recht als zelfstandig belastingplichtig zijn aan te merken niet langer aan die definitie voldoen. De zelfstandige belastingplicht komt daarmee te vervallen. De overgang van een zelfstandige belastingplicht voor de vennootschapsbelasting naar een niet zelfstandige belastingplicht, resulteert civielrechtelijk niet in een overdracht van vermogensbestanddelen. Het betreft uitsluitend een wijziging van de kwalificatie voor Nederlandse fiscale doeleinden. In het voorgestelde overgangsrecht wordt daarom bij fictie geregeld dat – voor Nederlandse fiscale doeleinden – een fgr dat door de voorgestelde wijziging per 1 januari 2024 niet langer aan de definitie van fgr voldoet, op het tijdstip onmiddellijk voorafgaand aan de wijziging van die definitie, alle vermogensbestanddelen aan haar deelgerechtigden vervreemdt. Voor Nederlandse fiscale doeleinden geldt tevens dat de deelgerechtigden vanaf het tijdstip van de wijziging van de definitie van fgr hun deelgerechtigdheid in de resultaten van het fgr dat niet langer aan de definitie van fgr voldoet, zelfstandig in de heffing van inkomsten- of vennootschapsbelasting worden betrokken. De bezittingen en schulden van dat fgr worden voor

fiscale doeleinden naar rato van ieders deelgerechtigdheid toegerekend aan die deelgerechtigden. Op het moment dat dat fgr ophoudt te bestaan, is een vervreemdingsfictie noodzakelijk om te zorgen dat de eventuele fiscale claim behouden blijft. Civielrechtelijk is geen sprake van een overdracht door de deelgerechtigden van hun bewijs van deelgerechtigdheid in dat fgr. Om die reden worden de deelgerechtigden geacht hun bewijs van deelgerechtigdheid te hebben vervreemd tegen de waarde in het economische verkeer.

Hierbij is het uitgangspunt van het kabinet dat het door middel van het bieden van fiscale faciliteiten onder bepaalde voorwaarden mogelijk is om acute belastingheffing als gevolg van de maatregelen uit dit wetsvoorstel waar mogelijk uit te stellen. Uitstel van belastingheffing is alleen mogelijk, indien de fiscale claim behouden blijft. Belastingheffing dient derhalve te zijn verzekerd. Het overgangsrecht bestaat uit vier faciliteiten: (i) een doorschuiffaciliteit voor de fiscale claim op de in het fgr aanwezige stille reserves, fiscale reserves en goodwill, (ii) een aandelenfusie voor IB-deelgerechtigden, (iii) gespreide betaling in ten hoogste tien jaar en (iv) een tijdelijke vrijstelling van overdrachtsbelasting flankerend aan een aandelenfusie voor de inkomstenbelastingplichtige deelgerechtigden. De faciliteiten worden hierna toegelicht.

Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat de hiervoor genoemde fictieve vervreemdingen en faciliteiten niet gelden voor het fgr dat onder huidig recht zelfstandig belastingplichtig is en dat ook blijft onder de per 1 januari 2024 gewijzigde definitie van het fgr.

Doorschuiffaciliteit

Indien alle (in Nederland dan wel in het buitenland gevestigde) deelgerechtigden binnenlands dan wel buitenlands belastingplichtig zijn voor de vennootschapsbelasting kan de belastingheffing over de eindafrekeningswinst als gevolg van de beëindiging van de zelfstandige belastingplicht van het fgr achterwege blijven. Het is daarbij niet van belang of de deelgerechtigden daadwerkelijk onderworpen zijn, ook subjectief vrijgestelde deelgerechtigden (bijvoorbeeld pensioenfondsen) zijn in beginsel belastingplichtig. Indien de doorschuiffaciliteit wordt toegepast, treden de deelgerechtigden met betrekking tot de verkregen vermogensbestanddelen volledig in de plaats van het fgr. Deze fiscale indeplaatstreding is opgenomen om de fiscale claim te behouden. De deelgerechtigden treden in de plaats van het fgr met betrekking tot al hetgeen door het fgr aan hen wordt geacht te zijn overgedragen. Dit betekent bijvoorbeeld dat de deelgerechtigden alle bij die vermogensbestanddelen behorende rechten en verplichtingen overnemen, zoals de fiscale boekwaarden van de activa en passiva. Zij nemen met betrekking tot de verkregen vermogensbestanddelen ook de kwalificaties, omstandigheden, dan wel termijnen over. Acute belastingheffing door toepassing van deze doorschuiffaciliteit kan alleen worden voorkomen, indien aan een aantal voorwaarden ter verzekering van belastingheffing en inning op een later tijdstip wordt voldaan. De doorschuiffaciliteit moet uiterlijk binnen 12 maanden na inwerkingtreding van deze wet (dat wil zeggen uiterlijk op 31 december 2024) schriftelijk worden verzocht en heeft ingevolge de inwerkingtredingsbepaling de facto terugwerkende kracht tot en met het tijdstip onmiddellijk voorafgaand aan de beëindiging van de zelfstandige belastingplicht van het fgr.

Aandelenfusiefaciliteit

Een inkomstenbelastingplichtige deelgerechtigde in een fgr wordt op het tijdstip onmiddellijk voorafgaand aan de beëindiging van de zelfstandige belastingplicht van het fgr dat na inwerkingtreding van deze wet niet langer aan de definitie van fgr voldoet, geacht zijn bewijs van deelgerechtigdheid in dat fgr te hebben vervreemd tegen de waarde in het economische verkeer. Deze fictieve vervreemdingswinst kan achterwege blijven door gebruik te maken van een aandelenfusie in de zin van dit wetsvoorstel. De deelgerechtigde kan zijn bewijs van deelgerechtigdheid in dat fgr in een bestaande of nieuwe houdstervennootschap storten tegen uitreiking van nieuwe aandelen of winstbewijzen in die vennootschap. Over de winst bij fictieve vervreemding van het bewijs van deelgerechtigdheid door de deelgerechtigde is dan op dat moment geen belasting verschuldigd, mits deze deelgerechtigde het in die houdstervennootschap verkregen belang voor dezelfde waarde te boek stelt als zijn bewijs van deelgerechtigdheid in het fgr. Op die manier blijft de fiscale claim behouden. Het gaat dan om de waarde van het bewijs van deelgerechtigdheid onmiddellijk voorafgaand aan het moment dat de zelfstandige belastingplicht van het fgr komt te vervallen. De aandelenfusie moet plaatsvinden uiterlijk binnen 12 maanden na inwerkingtreding van deze wet (dat wil zeggen uiterlijk 31 december 2024). De aandelenfusie heeft terugwerkende kracht tot en met het tijdstip onmiddellijk voorafgaand aan de beëindiging van de belastingplicht van het fgr.

Elke inkomstenbelastingplichtige deelgerechtigde kan deze faciliteit afzonderlijk toepassen met behulp van een houdstervennootschap. Het is ook mogelijk dat de deelgerechtigden een gezamenlijke houdstervennootschap gebruiken, waarin zij hun bewijs van deelgerechtigdheid in het fgr storten tegen uitreiking van nieuwe aandelen of winstbewijzen in die vennootschap. Voorwaarde daarbij is wel dat per saldo geen vermogensverschuiving optreedt naar andere deelgerechtigden en dat bij de hen sprake blijft van een aanmerkelijk belang.

In de situatie waarin een fgr (eventueel naast vennootschapsbelastingplichtige deelgerechtigden) inkomstenbelastingplichtige deelgerechtigden heeft, kan geen rechtstreeks beroep worden gedaan op de hiervoor onder (i) omschreven doorschuiffaciliteit. Dit komt omdat één van de vereisten voor toepassing van die doorschuiffaciliteit is dat alle deelgerechtigden zijn onderworpen aan de vennootschapsbelasting. In twee stappen kunnen inkomstenbelastingplichtige deelgerechtigden alsnog aanspraak maken op de doorschuiffaciliteit. De eerste stap is dat die deelgerechtigden gebruik maken van de aandelenfusie zoals hiervoor omschreven. De tweede stap is dat de houdstervennootschap, die in de eerste stap deelgerechtigde in het fgr is geworden, samen met andere deelgerechtigden en de beheerder van het fgr een beroep doet op de doorschuiffaciliteit.

Indien wordt gekozen voor de aandelenfusiefaciliteit, kan dit gevolgen hebben voor de overdrachtsbelasting. Het in bepaalde situaties vervallen van de zelfstandige belastingplicht van een fgr, leidt op zichzelf beschouwd niet tot een verkrijging voor de overdrachtsbelasting. Als het vermogen van het fgr onroerende zaken bevat, leidt de wijziging in de definitie van het fgr voor de vennootschapsbelasting niet tot een verkrijging voor de overdrachtsbelasting. Bij de toepassing van de hierboven beschreven aandelenfusie kan dit anders zijn. Daarbij kan een natuurlijk persoon in het kader van de beëindiging van de belastingplicht van het fgr, het bewijs van deelgerechtigdheid in dat fgr inbrengen in een vennootschap tegen uitreiking van aandelen of

winstbewijzen door die vennootschap. Als gevolg daarvan kan de vennootschap de eigendom van onroerende zaken verkrijgen die behoren tot het vermogen van het fgr. Deze verkrijging kan wel leiden tot een belastbaar feit voor de overdrachtsbelasting. Daarnaast kan het voorkomen dat de vennootschap, waarin het bewijs van deelgerechtigdheid wordt ingebracht, kwalificeert als zogenoemd onroerendezaakrechtspersoon (OZR). De aandelen die de natuurlijk persoon verkrijgt in het kader van de aandelenfusiefaciliteit kwalificeren dan als een fictieve onroerende zaak, waarover bij verkrijging daarvan in beginsel ook overdrachtsbelasting verschuldigd is. In het overgangsrecht wordt een bepaling voorgesteld met als doel te voorkomen dat de gebruikmaking van de aandelenfusiefaciliteit leidt tot heffing van overdrachtsbelasting. Daarmee wordt voorkomen dat de overdrachtsbelasting een belemmering is voor de toepassing van de aandelenfusiefaciliteit. Hiervoor gelden de volgende voorwaarden:

- 1) dat de inbrenger via de aan hem uitgereikte aandelen een soortgelijk belang verkrijgt als hij had in het vermogen van het fgr onmiddellijk voorafgaand aan de inbreng; en
- 2) dat de inbrenger het door de uitgereikte aandelen vertegenwoordigde soortgelijke belang gedurende ten minste drie jaren na de aandelenfusie geheel behoudt (aanhoudingseis).

Voor de toepassing van dit overgangsrecht geldt, net als voor andere vrijstellingen in de overdrachtsbelasting, dat met betrekking tot deze verkrijgingen aangifte moet worden gedaan. Dit geeft de Belastingdienst inzicht in het gebruik van het overgangsrecht en is noodzakelijk om te voorkomen dat er mogelijk oneigenlijk gebruik van het overgangsrecht plaatsvindt.

Betalingsfaciliteit voor ten hoogste tien jaar

In de situatie waarin het voor het fgr en de deelgerechtigden niet mogelijk is om gebruik te kunnen maken van de aandelenfusiefaciliteit of de doorschuiffaciliteit worden zij geconfronteerd met acute belastingheffing. Deze belastingplichtigen hebben deze belastingheffing niet kunnen voorzien en hebben mogelijk niet de financiële middelen om deze belastingschuld in één keer te betalen. Voor de belastingplichtigen die géén gebruik kunnen maken van de aandelenfusie of de doorschuiffaciliteit wordt, onder voorwaarden, de mogelijkheid geboden om deze belastingheffing gespreid te betalen over een periode van ten hoogste tien jaar. Gedurende deze periode wordt géén invorderingsrente in rekening gebracht. Het staat de belastingplichtigen uiteraard vrij om niet van deze uitstelfaciliteit gebruik te maken en de belastingschuld binnen de reguliere betalingstermijn in één keer te voldoen.

Flankerend beleid in de overdrachtsbelasting in verband met de vastgoedmaatregel

Als gevolg van de vastgoedmaatregel kan een fbi vanaf 1 januari 2025 niet meer direct beleggen in vastgoed. Als beleggers in fbi's met vastgoed fiscaal neutraal willen blijven beleggen, kunnen zij genoodzaakt zijn het vastgoed te herstructureren (onder andere door het onder te brengen in een voor Nederlandse fiscale doeleinden transparant lichaam). Na herstructurering blijft de heffing over het resultaat van fbi's plaatsvinden op het niveau van de achterliggende participanten.

Afhankelijk van de feiten en omstandigheden kan herstructurering – als gevolg van de vastgoedmaatregel – op basis van de bestaande wet- en regelgeving leiden tot heffing van

overdrachtsbelasting. In die gevallen zouden (beleggers in) vastgoed-fbi's geconfronteerd kunnen worden met een eenmalige, mogelijk significante heffing van overdrachtsbelasting. Het kabinet heeft met de vastgoedmaatregel geen opbrengst van overdrachtsbelasting beoogd. Het kabinet stelt daarom een voorwaardelijke en tijdelijke vrijstelling van overdrachtsbelasting voor. Deze tijdelijke vrijstelling gaat gelden van 1 januari 2024 tot en met 31 december 2024. Hieraan is invulling gegeven door de voorwaarde te stellen dat voor de toepassing van de vrijstelling de verkrijging uiterlijk op 31 december 2024 moet plaatsvinden.

Een tijdelijke vrijstelling van overdrachtsbelasting is niet voor alle herstructureringen noodzakelijk. In bepaalde gevallen leidt de herstructurering niet tot een belastbaar feit voor de overdrachtsbelasting, bijvoorbeeld de situatie waarin een vastgoed-houdend fgr dat onder huidig recht zelfstandig belastingplichtig is voor de vennootschapsbelasting als gevolg van de voorgestelde wijziging in de definitie van fgr die zelfstandige belastingplicht verliest. Deze situatie resulteert niet in de verkrijging van een onroerende zaak of van rechten waaraan deze zijn onderworpen. Daarnaast kunnen de bestaande vrijstellingen van overdrachtsbelasting, zoals de interne reorganisatievrijstelling¹⁷, voorkomen dat van heffing van overdrachtsbelasting sprake is. De bestaande faciliteiten bieden echter niet in alle situaties uitkomst, omdat niet alle beleggers in de fbi in geval van een herstructurering kunnen voldoen aan de voorwaarden die voor deze vrijstellingen gelden. Dit speelt bijvoorbeeld in de situatie waarin er verschillende beleggers zijn die in één fbi beleggen.

De tijdelijke vrijstelling is bedoeld om door middel van een herstructurering van het vastgoed de fiscale neutraliteit die de fbi biedt te behouden. Het kabinet vindt het dan ook van belang dat de tijdelijke vrijstelling van overdrachtsbelasting uitsluitend van toepassing is op herstructureringen die worden ingegeven door dit wetsvoorstel. Daarom wordt een aantal voorwaarden aan de toepassing van deze vrijstelling gesteld. Er is voor gekozen om alleen de verkrijging van de economische eigendom onder deze vrijstelling te brengen. De reden daarvoor is dat een structuur waarin de fiscale neutraliteit die het gevolg is van het fbi-regime kan worden geherstructureerd – waarbij die neutraliteit behouden blijft door middel van een fgr-structuur – op zo'n wijze dat alléén een verkrijging van economische eigendom plaatsvindt. Een dergelijke herstructurering ziet er (veelal) op hoofdlijnen als volgt uit:

- (1) de beleggingsinstelling richt een fgr op en verkrijgt een deelgerechtigdheid daarin,
- (2) de beleggingsinstelling brengt de economische eigendom van de onroerende zaken in in die fgr,
- (3) de beleggingsinstelling draagt de verkregen bewijzen van deelgerechtigdheid over aan haar deelgerechtigden,
- (4) de beleggingsinstelling wordt omgezet in een stichting die juridisch eigenaar is van de onroerende zaken (bewaarder).

¹⁷ Artikel 15, eerste lid, onderdeel h, van de Wet op belastingen van rechtsverkeer in samenhang met artikel 5b van het Uitvoeringsbesluit belastingen van rechtsverkeer.

De voorgaande herstructurering leidt alleen tot een verkrijging van de economische eigendom. Er zijn ook herstructureringen denkbaar waarbij er ook een verkrijging van de juridische eigendom plaatsvindt. De voorgestelde vrijstelling faciliteert die verkrijging niet, met name omdat er dan ook voor herstructureringen die niet worden ingegeven door de in dit wetsvoorstel opgenomen vastgoedmaatregel een beroep gedaan zou kunnen worden op de voorgestelde vrijstelling. Dat neemt niet weg dat – indien aan de daarvoor geldende voorwaarden wordt voldaan – op bestaande vrijstellingen van overdrachtsbelasting, zoals de interne reorganisatievrijstelling, een beroep kan worden gedaan om te voorkomen dat een verkrijging van de juridische eigendom leidt tot van heffing van overdrachtsbelasting.

Voor de toepassing van de tijdelijke vrijstelling gelden voorts de voorwaarden dat:

- 1) de economische eigendom wordt verkregen van een rechtspersoon die op het moment onmiddellijk voorafgaand aan de verkrijging van de economische eigendom kwalificeert als fbi en die op dat moment niet als zodanig had gekwalificeerd als de vastgoedmaatregel dan al in werking was getreden;
- 2) de economische eigendom wordt verkregen in de vorm van een deelgerechtigdheid in een voor Nederlandse fiscale doeleinden transparant lichaam waarin de rechtspersoon die economische eigendom had ingebracht; en
- 3) de verkrijger in gelijke mate gerechtigd is tot het vermogen van het fiscaal transparante lichaam als hij was door middel van aandelen in de fiscale beleggingsinstelling.

Deze voorwaarden zijn er tevens op gericht om mogelijk misbruik van deze regeling te voorkomen. Met deze voorwaarden wordt gewaarborgd dat de vrijstelling alleen kan worden toegepast op verkrijgingen die voortvloeien uit herstructureringen die zijn ingegeven door dit wetsvoorstel en beogen om de fiscale neutraliteit die het fbi-regime thans biedt te behouden. Om die reden is de vrijstelling ook niet van toepassing op een verkrijging van een fgr¹⁸ maar is de faciliteit beperkt tot de verkrijging van een rechtspersoon. Hiervoor is gekozen omdat een fgr structuur (al dan niet met fbi-status) feitelijk al de fiscale neutraliteit kan waarborgen: de heffing over het resultaat van de fbi vindt – doordat een fgr voor Nederlandse fiscale doeleinden transparant is – reeds plaats op het niveau van de deelgerechtigden. De voorwaarden beogen ook te voorkomen dat de vrijstelling wordt gebruikt om onderlinge belangen van participanten vrij van overdrachtsbelasting te wijzigen of voor beleggingsinstellingen die op het moment onmiddellijk voorafgaand aan de verkrijging niet kwalificeren als fbi.

Aanvullend is een specifieke samentellingsregeling opgenomen. Deze regelt een heffing van overdrachtsbelasting als een of meer verkrijgingen van aandelen in een zogenoemde OZR wordt of worden gevolgd door een of meer verkrijgingen van deelgerechtigdheid in een opvolgend voor Nederlandse fiscale doeleinden transparant lichaam, na toepassing van de tijdelijke vrijstelling, indien die verkrijgingen tezamen ertoe leiden dat de verkrijger een belang van een derde gedeelte of meer in de beleggingsinstelling verkrijgt. Deze samentellingsregeling is enkel van toepassing indien de tijdelijke vrijstelling van overdrachtsbelasting op grond van dit wetsvoorstel is toegepast,

¹⁸ Ondanks dat een fgr ook kan kwalificeren als fbi op grond van artikel 28, tweede lid, Wet op de vennootschapsbelasting 1969.

tussen het moment van verkrijging van aandelen in een OZR en de opvolgende verkrijging van deelgerechtigheid in een voor Nederlandse fiscale doeleinden transparant lichaam. Ook is deze samentellingsregeling alleen van toepassing als wordt verkregen door dezelfde verkrijger, al dan niet tezamen met een of meer verbonden personen of lichamen¹⁹ van die verkrijger, binnen een tijdsbestek van twee jaren. In die gevallen worden de verschillende verkrijgingen beschouwd als te hebben plaatsgehad ingevolge dezelfde of een samenhangende overeenkomst. De samentelling is relevant voor de beoordeling van de vraag of de verkrijger, tezamen met een of meerdere verbonden personen of lichamen, ten minste een derde gedeelte belang in het beleggingsfonds of het fonds voor collectieve belegging in effecten verkrijgt. Als dat het geval is, zorgt deze regeling ervoor dat er alsnog een belastbaar feit voor de overdrachtsbelasting plaatsvindt, in de vorm van een belastbare verkrijging van fictieve onroerende zaken (aandelen in een OZR). Met deze samentellingsregeling wordt voorkomen dat in totaal een belang van een derde gedeelte of meer wordt verkregen, zonder dat daarover (deels) overdrachtsbelasting verschuldigd is, door middel van meerdere transacties in de tijd, doordat de eerdere verkrijging van aandelen in een OZR niet worden samengeteld met de opvolgende verkrijging(en) van deelgerechtigheid in voor Nederlandse fiscale doeleinden transparant lichaam.

Voor toepassing van deze tijdelijke vrijstelling in verband met de vastgoedmaatregel zal een bijzondere aangifteplicht gelden om te voorkomen dat voor een beperkt aantal belastingplichtigen tijdelijk het elektronische aangiftebericht van de Belastingdienst en het notariaat moet worden aangepast.

3. Budgettaire aspecten

PM

4. EU-aspecten

PM

5. Doenvermogen

PM

6. Gevolgen voor bedrijfsleven en burger

PM

7. Uitvoeringsgevolgen Belastingdienst

PM

8. Advies en consultatie

PM

¹⁹ Namelijk een persoon of lichaam als bedoeld in artikel 2, vierde lid, onderdelen a en b, Wet op belastingen van rechtsverkeer.

II. Artikelsgewijze toelichting

Artikel 1, onderdeel A (artikel 2 van de Wet op de vennootschapsbelasting 1969)

Artikel 2, vierde lid, van de Wet op de vennootschapsbelasting 1969

Een fgr is ingevolge artikel 2, eerste lid, onderdeel f, Wet op de vennootschapsbelasting 1969 (Wet Vpb 1969) zelfstandig belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting. Het huidige artikel 2, vierde lid, Wet Vpb 1969 bevat de definitie van een fgr. Onder een fgr wordt onder huidig recht verstaan een fonds ter verkrijging van voordelen voor de deelgerechtigden door het voor gemene rekening beleggen of anderszins aanwenden van gelden, mits van de deelgerechtigdheid in het fonds blijkt uit verhandelbare bewijzen van deelgerechtigdheid. Daarbij worden de bewijzen van deelgerechtigdheid als verhandelbaar aangemerkt, indien voor vervreemding niet de toestemming van alle deelgerechtigden is vereist (het toestemmingsvereiste, zie het algemeen deel van deze memorie van toelichting), met dien verstande dat ingeval vervreemding uitsluitend kan plaatsvinden aan het fonds voor gemene rekening of aan bloed- en aanverwanten in de rechte lijn de bewijzen niet als verhandelbaar worden aangemerkt. Door de voorgestelde wijziging van artikel 2, vierde lid, Wet Vpb 1969 ontstaat een nieuwe definitie van fgr. Met de voorgestelde wijziging wordt het toestemmingsvereiste voor de zelfstandige belastingplicht van een fgr als onderscheidend criterium, dat internationaal ongebruikelijk is, vervangen. In de nieuwe definitie wordt aansluiting gezocht bij de in de Wft gehanteerde categorieën van beleggingsinstellingen en icbe's. Het toestemmingsvereiste is in de voorgestelde definitie derhalve niet langer relevant voor de vraag of een fonds is aan te merken als een fgr voor de toepassing van de Wet Vpb 1969.

Met de voorgestelde wijziging van artikel 2, vierde lid, Wet Vpb 1969 wordt beoogd de regeling van het fgr meer in overeenstemming te brengen met de oorspronkelijk doelstelling voor de zelfstandige vennootschapsbelastingplicht van het fgr. Dat wil zeggen dat het fiscaal geen verschil maakt of wordt belegd via een nv dan wel bv of via een beleggingsinstelling. De reden hiervan is, geparafraseerd, dat een open beleggingsfonds in financieel-economisch opzicht niet wezenlijk is te onderscheiden van een op hetzelfde terrein werkzame nv of bv en dat de band tussen de houder van een bewijs van deelgerechtigdheid en het betrokken fonds maatschappelijk wordt ervaren als van gelijke aard als de verhouding tussen de houder van een aandeel in een nv of bv en die nv of bv.²⁰ Om een gelijke behandeling te bewerkstelligen, wordt een fgr net als een nv of bv in de vennootschapsbelastingheffing betrokken. Als gevolg van de voorgestelde wijziging van artikel 2, vierde lid, Wet Vpb 1969 verdwijnt het fgr als zelfstandig belastingplichtig lichaam derhalve niet, maar worden de vereisten voor de zelfstandige vennootschapsbelastingplicht van het fgr aangepast. De voorgestelde wijziging in artikel 2, vierde lid, Wet Vpb 1969 heeft ook tot gevolg dat een zogenoemd "familiefonds" dat voor de inwerkingtreding van de in dit wetsvoorstel opgenomen maatregelen is gestructureerd als fgr niet langer als fgr voor de vennootschapsbelasting wordt aangemerkt en dus niet langer zelfstandig belastingplichtig is voor de vennootschapsbelasting. Het familiefonds wordt door de in dit wetsvoorstel opgenomen

²⁰ Kamerstukken II 1968/69, 6000, nr. 22, p. 12.

maatregelen een transparant fonds. Daarmee wordt ongewenste tariefarbitrage in de inkomstenbelasting voorkomen.

Hierna worden de verschillende onderdelen van de voorgestelde wijziging ten aanzien van het fgr nader toegelicht. Het voorgestelde artikel 2, vierde lid, aanhef, Wet Vpb 1969 bepaalt, mits aan de overige voorwaarden is voldaan (zie hierna), dat van een fgr sprake is, indien het gaat om een fonds ter verkrijging van voordelen voor de deelgerechtigden door het voor gemene rekening beleggen of anderszins aanwenden van gelden. Deze voorwaarde staat reeds in het huidige artikel 2, vierde lid, Wet Vpb 1969 en blijft behouden. Op dit punt is geen inhoudelijke wijziging beoogd.

In het voorgestelde artikel 2, vierde lid, onderdeel a, Wet Vpb 1969 wordt een nieuwe voorwaarde geïntroduceerd om als fgr te worden aangemerkt. Van een fgr is alleen sprake, indien het fonds kan worden aangemerkt als een beleggingsinstelling of een icbe als bedoeld in artikel 1:1 Wft. Hierdoor zullen als een fgr alleen fondsen kwalificeren die bij een reeks beleggers kapitaal ophalen en beschikken over een vergunning op grond van de Wft of die zijn uitgezonderd van de Wft (zie de artikelen 1:13a en 2:66a Wft). Daaronder vallen beleggingsinstellingen waarvan de beheerder beschikt over een op grond van artikel 2:65 Wft verleende vergunning of een icbe waarvoor de beheerder op grond van artikel 2:69b Wft over een vergunning beschikt. Ook indien de Wft niet van toepassing is op beheerders van beleggingsinstellingen op grond van artikel 1:13a en 2:66a Wft kwalificeert de beleggingsinstelling als fgr, indien tevens aan de overige voorwaarden wordt voldaan.

Voor een nadere invulling van het begrip beleggingsinstelling en icbe als bedoeld in artikel 1:1 van de Wft is de wetsgeschiedenis van de Wft van belang (met name de aanpassing van de Wft in verband met de implementatie van de zogeheten AIFM-richtlijn²¹ per 22 juli 2013²²). Die wetsgeschiedenis, voor zover relevant voor de uitleg van de termen "beleggingsinstelling" en "icbe", werkt door naar de voorgestelde wijziging van artikel 2, vierde lid, Wet Vpb 1969. Zo blijkt uit deze wetsgeschiedenis dat "familieconstructies die het privévermogen van beleggers beleggen zonder dat extern kapitaal wordt opgehaald" niet worden beschouwd als beleggingsinstelling.²³ Over icbe's wordt voorts opgemerkt dat "entiteiten die uitsluitend privévermogen van deelnemers beleggen zonder dat extern kapitaal wordt opgehaald, niet worden beschouwd als een icbe".²⁴ Doordat dergelijke familiefondsen (privé-beleggingsinstellingen van directeur-groootaandeelhouders en andere natuurlijke personen) niet kwalificeren als beleggingsinstelling of icbe voor de Wft, komen dergelijke familiestructuren niet langer in aanmerking voor de kwalificatie als fgr. Zoals hiervoor opgemerkt worden deze fondsen transparant. Een fgr kan daardoor niet langer gebruikt worden voor het beheer of anonimiseren van vermogen ten behoeve van een groep familieleden of aanverwanten.

Voorts is in het voorgestelde artikel 2, vierde lid, onderdeel b, Wet Vpb 1969 voor de kwalificatie als fgr de voorwaarde opgenomen dat de deelgerechtigdheid in het fonds moet blijken uit

²¹ Richtlijn 2011/61/EU van het Europees Parlement en de Raad van 8 juni 2011 inzake beheerders van alternatieve beleggingsinstellingen en tot wijziging van de Richtlijnen 2003/41/EG en 2009/65/EG en van de Verordeningen (EG) nr. 1060/2009 en (EU) nr. 1095/2010 (*PbEU* 2011, L 174) (AIFM-richtlijn).

²² Wet van 12 juni 2013, *Stb.* 2013, 228.

²³ Kamerstukken II 2011/12, 33235, nr. 3, p. 11.

²⁴ Kamerstukken II 2011/12, 33235, nr. 3, p. 46.

verhandelbare bewijzen van deelgerechtigdheid. Ingevolge de tweede zin van het voorgestelde artikel 2, vierde lid, onderdeel b, Wet Vpb 1969 worden de bewijzen van deelgerechtigdheid niet als verhandelbaar aangemerkt indien de vervreemding uitsluitend kan plaatsvinden aan het fgr (de inkoopvariant, zie tevens het algemeen deel van deze memorie van toelichting). Deze vorm van verhandelbaarheid staat ook in de huidige bepaling van artikel 2, vierde lid, Wet Vpb 1969 en wordt niet gewijzigd. Een fonds kan de doorlopende verplichting hebben om de bewijzen van deelgerechtigdheid op verzoek van de deelgerechtigden in te kopen of terug te betalen ten laste van de activa van het fonds en deze inkoopverplichting met een bepaalde regelmaat uitoefent. Door middel van deze inkoopverplichting wordt aan de deelgerechtigden de mogelijkheid geboden om op elk door hen gewenst moment hun participaties te kunnen verkopen aan het fonds. Indien de deelgerechtigden hun participaties uitsluitend aan het fonds kunnen vervreemden, worden de bewijzen van deelgerechtigdheid niet als verhandelbaar aangemerkt en is dus geen sprake van een fgr op grond van het voorgestelde artikel 2, vierde lid, Wet Vpb 1969. Ofwel, van een fgr kan alleen sprake zijn indien de bewijzen van deelgerechtigdheid in het fonds (ook) aan derden kunnen worden vervreemd. Uit de fondsvoorwaarden moet blijken dat er een inkoopverplichting geldt.

In de huidige bepaling van artikel 2, vierde lid, derde zin, Wet Vpb 1969 staat ook dat de bewijzen van deelgerechtigdheid in het fonds niet als verhandelbaar worden aangemerkt ingeval de vervreemding uitsluitend aan bloed- of aanverwanten in de rechte lijn kan plaatsvinden. Door de voorgestelde wijziging van artikel 2, vierde lid, Wet Vpb 1969 waarbij familiefondsen niet langer in aanmerking komen voor de kwalificatie als fgr, heeft dit onderdeel zijn belang verloren.

Artikel 2, zesde lid, van de Wet op de vennootschapsbelasting 1969

In het huidige artikel 2, vierde lid, Wet Vpb 1969 is opgenomen dat een fgr als onderneming wordt aangemerkt. In de wetsgeschiedenis is opgemerkt dat daardoor vermelding van het fgr in artikel 2, derde lid (sinds 2022: zesde lid), Wet Vpb 1969 overbodig is.²⁵ De fictie van ondernemingsvermogen komt niet terug in de nieuwe definitie van fgr in het voorgestelde artikel 2, vierde lid, Wet Vpb 1969. In plaats daarvan wordt artikel 2, zesde lid, Wet Vpb 1969 gewijzigd door "onderdeel f" aan de opsomming toe te voegen. Met de verplaatsing van de fictie van ondernemingsvermogen voor het fgr van artikel 2, vierde lid, Wet Vpb 1969 naar artikel 2, zesde lid, Wet Vpb 1969 is geen inhoudelijke wijziging beoogd.

Artikel 1, onderdeel B (artikel 6a van de Wet op de vennootschapsbelasting 1969)

Artikel 6a, eerste lid, van de Wet op de vennootschapsbelasting 1969

Artikel 6a, eerste lid, Wet Vpb 1969 regelt aan welke voorwaarden een beleggingsinstelling moet voldoen om te kunnen worden aangemerkt als een vbi. Met de voorgestelde wijziging van artikel 6a, eerste lid, Wet Vpb 1969 en het vervallen van artikel 6a, derde lid, Wet Vpb 1969 (zie hierna) wordt beoogd om de toegang tot het vbi-regime te beperken tot beleggingsinstellingen en icbe's die rechten van deelneming aanbieden aan een breed publiek of aan institutionele beleggers. Hiermee vervalt de bestaande mogelijkheid om gebruik te maken van het vbi-regime bij het beleggen van met name privévermogen. Daarom wordt in artikel 6a, eerste lid, Wet Vpb 1969 een

²⁵ Kamerstukken II 1967/68, 6000, nr. 17, p. 9.

nieuwe definitie van het begrip beleggingsinstelling voorgesteld die aansluit bij het begrip beleggingsinstelling en icbe zoals opgenomen in de Wft en bij de in de Wft gehanteerde categorieën van beleggingsinstellingen. Hierdoor zal het vbi-regime alleen nog toegankelijk zijn voor beleggingsinstellingen en icbe's als bedoeld in artikel 1:1 van de Wft en die uitsluitend beleggen in financiële instrumenten.

Voor het vbi-regime komen beleggingsinstellingen met een vergunning op grond van artikel 2:65 Wft of icbe's met een vergunning op grond van artikel 2:69b Wft in aanmerking. Dit zijn beleggingsinstellingen die collectief gelden beleggen voor retail beleggers of institutionele beleggers. Ook beleggingsinstellingen die op grond van artikel 1:13a en 2:66a Wft zijn uitgezonderd van de Wft kunnen in aanmerking komen voor het vbi-regime. Ten slotte kunnen ook beheerders van beleggingsinstellingen en icbe's met zetel in een andere lidstaat die in Nederland belastingplichtig zijn, bijvoorbeeld omdat zij hier een vaste inrichting hebben, voor het vbi-regime in aanmerking komen. Het gaat dan bijvoorbeeld om beheerders van beleggingsinstellingen die over een bijkantoor in Nederland beschikken en via het bijkantoor deelnemingsrechten in een beleggingsinstelling aanbieden in Nederland (artikel 2:70 Wft).

Voor een nadere invulling van het begrip beleggingsinstelling als bedoeld in artikel 1:1 Wft is naast de Wft ook de wetsgeschiedenis van de Wft van belang (met name de aanpassing van de Wft in verband met de implementatie van de zogeheten AIFM-richtlijn²⁶ per 22 juli 2013²⁷). Die wetsgeschiedenis, voor zover relevant voor de uitleg van de term "beleggingsinstelling", werkt door naar de toepassing van het voorgestelde artikel 6a, eerste lid, Wet Vpb 1969. In dit kader blijkt uit de wetsgeschiedenis van de Wft dat "familieconstructies die het privévermogen van beleggers beleggen zonder dat extern kapitaal wordt opgehaald" niet worden beschouwd als beleggingsinstelling.²⁸ Over icbe's wordt voorts opgemerkt dat "entiteiten die uitsluitend privévermogen van deelnemers beleggen zonder dat extern kapitaal wordt opgehaald, niet worden beschouwd als een icbe".²⁹ Aangezien familiefondsen (privé-beleggingsinstellingen van directeur-grotaandeelhouders en andere natuurlijke personen) niet kwalificeren als beleggingsinstelling in de zin van de Wft, heeft dit tot gevolg dat dergelijke familiefondsen niet langer in aanmerking kunnen komen voor het vbi-regime.

Artikel 6a, tweede lid, van de Wet op de vennootschapsbelasting 1969

De voorgestelde wijziging van artikel 6a, tweede lid, Wet Vpb 1969 is een wijziging van technische aard die verband houdt met de hiervoor beschreven voorgestelde wijziging van artikel 6a, eerste lid, Wet Vpb 1969. Omdat in laatstgenoemd artikel de term "beleggingsinstelling" wordt vervangen door "een beleggingsinstelling of icbe als bedoeld in artikel 1:1 van de Wet op het financieel

²⁶ Richtlijn 2011/61/EU van het Europees Parlement en de Raad van 8 juni 2011 inzake beheerders van alternatieve beleggingsinstellingen en tot wijziging van de Richtlijnen 2003/41/EG en 2009/65/EG en van de Verordeningen (EG) nr. 1060/2009 en (EU) nr. 1095/2010 (*PbEU* 2011, L 174) (de AIFM-richtlijn).

²⁷ Wet van 12 juni 2013, *Stb.* 2013, 228.

²⁸ Kamerstukken II 2011/12, 33235, nr. 3, p. 11.

²⁹ Kamerstukken II 2011/12, 33235, nr. 3, p. 46.

toezicht" wordt artikel 6a, tweede lid, Wet Vpb 1969 gewijzigd door "de beleggingsinstelling" te vervangen door "de beleggingsinstelling of de icbe".

Artikel 6a, derde lid, van de Wet op de vennootschapsbelasting 1969

Artikel 6a, derde lid, Wet Vpb 1969 komt te vervallen, omdat de voorgestelde definitie van beleggingsinstelling of icbe als bedoeld in artikel 1:1 Wft in het voorgestelde artikel 6a, eerste lid, Wet Vpb 1969 wordt opgenomen. Artikel 6a, derde lid, Wet Vpb 1969 verliest daarmee zijn belang. Als gevolg van het vervallen van het derde lid worden het vierde tot en met het achtste lid vernummerd tot derde tot en met het zevende lid.

Artikel I, onderdeel C (artikel 28 van de Wet op de vennootschapsbelasting 1969)

Zoals in het algemeen deel van deze memorie is beschreven, worden resultaten uit (Nederlands) vastgoed in handen van fbi's in bepaalde omstandigheden met buitenlandse beleggers effectief niet belast. De voorgestelde wijziging van artikel 28 Wet Vpb 1969 dicht dit heffingslek door het beleggen in vastgoed op het niveau van een fbi (direct beleggen in vastgoed) niet langer toe te staan voor de toepassing van het fbi-regime (de vastgoedmaatregel, zie ook het algemeen deel van deze memorie). De voorgestelde wijziging van artikel 28 Wet Vpb 1969 wordt hierna toegelicht.

Artikel 28, tweede lid, onderdeel a, Wet Vpb 1969

Onder vernummering van het huidige artikel 28, tweede lid, onderdelen a tot en met f, Wet Vpb 1969 tot artikel 28, tweede lid, onderdelen b tot en met g, Wet Vpb 1969 wordt een nieuw onderdeel a, ingevoegd. Het voorgestelde artikel 28, tweede lid, onderdeel a, Wet Vpb 1969 strekt er ten eerste toe het doel en feitelijke werkzaamheid "beleggen van vermogen" van een fbi te beperken door daarvan uit te zonderen het beleggen in onroerende zaken en rechten waaraan deze zijn onderworpen. Er wordt daarbij geen onderscheid gemaakt tussen het direct houden van in Nederland gelegen vastgoed en het direct houden van in het buitenland gelegen vastgoed. De vastgoedmaatregel geldt ook voor de situatie waarin een fbi in vastgoed belegt via een (buitenlands) samenwerkingsverband dat voor Nederlandse doeleinden fiscaal transparant is. Ook in dat geval is sprake van direct beleggen in vastgoed door een fbi en dat is door de vastgoedmaatregel niet langer mogelijk.

Het voorgestelde artikel 28, tweede lid, onderdeel a, Wet Vpb 1969 strekt er ten tweede toe het doel en feitelijke werkzaamheid "beleggen van vermogen" van een fbi in voorkomende gevallen te beperken door daarvan uit te zonderen het bestuur van een met de fbi verbonden regulier belastingplichtige dochtervennootschap die in Nederland of in het buitenland gelegen vastgoed houdt (vastgoedlichaam). Het blijft een fbi, mits ingevolge artikel 28, tweede lid, aanhef, Wet Vpb 1969 sprake is van het beleggen van vermogen en aan de overige voorwaarden wordt voldaan, wel toegestaan een belang te houden in een vastgoedlichaam (indirect beleggen in vastgoed). De fbi fungeert in dit geval als houdstermaatschappij. De kern van het fbi-regime is dat het doel en de feitelijke werkzaamheid van een fbi moeten bestaan in het beleggen van vermogen. Bestuurshandelingen of bestuurlijke betrokkenheid bij een lichaam kunnen in beginsel niet worden

aangemerkt als beleggingsactiviteiten.³⁰ Uit de parlementaire geschiedenis is af te leiden dat een fbi niet het bestuur mag voeren van een dochtermaatschappij die een werkmaatschappij is, omdat die activiteit niet kwalificeert als beleggen,³¹ en dat een fbi wel het bestuur mag voeren over een dochtermaatschappij die eveneens een beleggingsinstelling is, omdat het besturen in dat geval voortvloeit uit de centrale doelstelling van de fbi (het beleggen van vermogen)³². Ter voorkoming van discussies of de vastgoedexploitatie van het met de fbi verbonden vastgoedlichaam als beleggen, dan wel als het drijven van een onderneming kwalificeren, is voor de toepassing van het fbi-regime in het voorgestelde artikel 28, tweede lid, onderdeel a, Wet Vpb 1969 expliciet opgenomen dat een fbi niet het bestuur mag voeren over een met dat fbi verbonden vastgoedlichaam waarvan de bezittingen, geconsolideerd beschouwd, ten minste nagenoeg uitsluitend of nagenoeg uitsluitend bestaan uit onroerende zaken of rechten waaraan deze zijn onderworpen. Hiermee wordt ook voorkomen dat een vergoeding voor bestuursactiviteiten in aftrek wordt gebracht op het niveau van het vastgoedlichaam dat regulier belastingplichtig is en wordt belast op het niveau van de fbi tegen 0%. Een fbi mag zich ook ten aanzien van het verbonden vastgoedlichaam alleen bezighouden met beleggingsactiviteiten, zoals het bepalen van het beleggingsbeleid en de beleggingsstrategie van dat vastgoedlichaam. Voorbeelden hiervan zijn portefeuillebeheer, risicobeheer en administratieve handelingen. Enkel de daaraan verbonden beleggingsrisico's mogen voor rekening en risico van de fbi komen. De werkzaamheden die verband houden met het beheer en de exploitatie van het door dat vastgoedlichaam gehouden vastgoed dienen in dat regulier belastingplichtige vastgoedlichaam plaats te vinden en zij moeten volledig voor rekening en risico van dat vastgoedlichaam komen.

Artikel 28, tweede lid, onderdeel b (nieuw), Wet Vpb 1969

Met de voorgestelde wijziging van artikel 28, tweede lid, onderdeel b (nieuw), Wet Vpb 1969 wordt de financieringslimiet aangepast. Op basis van de huidige wettelijke bepaling (voor de verlettering betreft dit artikel 28, tweede lid, onderdeel a, Wet Vpb 1969) mag de fbi, kort gezegd, beleggingen slechts met vreemd vermogen financieren tot (i) ten hoogste zestig percent van de boekwaarde van de onroerende zaken of rechten waaraan deze zijn onderworpen en (ii) tot ten hoogste twintig percent van de boekwaarde van overige beleggingen. Omdat de fbi ingevolge het voorgestelde artikel 28, tweede lid, onderdeel a, Wet Vpb 1969 niet langer direct in vastgoed kan beleggen, is de financieringslimiet tot ten hoogste zestig percent van de boekwaarde van de onroerende zaken of rechten waaraan deze zijn onderworpen niet langer van toepassing. Met de voorgestelde wijziging van artikel 28, tweede lid, onderdeel b, Wet Vpb 1969 vervalt de financieringslimiet voor vastgoed. Dit heeft tot gevolg dat voor alle beleggingen een financieringslimiet gaat gelden tot ten hoogste twintig percent van de boekwaarde van de beleggingen. Er wordt daarbij opgemerkt dat momenteel voor toepassing van de financieringslimiet onder onroerende zaken mede wordt verstaan belangen in een met fbi

³⁰ Kamerstukken II 2005/06, 30689, nr. 3, p. 4 verwijst naar HR 7 november 1973, nr. 17 182, BNB 1974/2.

³¹ Kamerstukken II 1968/69, 6000, nr. 25, p. 14 en 15: "De in de N.M.v.A. opgenomen zinsnede met betrekking tot het besturen van ondergeschikte vennootschappen slaat op het besturen van werkmaatschappijen. Dit besturen is een activiteit welke niet aangemerkt kan worden als het beleggen van vermogen." Verwezen wordt naar de zinsnede opgenomen in Kamerstukken II 1968/69, 6000, nr. 22, p. 16.

³² Kamerstukken II 1968/69, 6000, nr. 25, p. 15: "Ingeval het besturen door beleggingsinstellingen van een dochtermaatschappij voortvloeit uit haar centrale doelstelling (het beleggen van vermogen), hetgeen het geval zal zijn indien die dochtermaatschappij ook beleggingsinstelling is, staat het besturen van zulk een maatschappij aan het voldoen van de voorwaarden om als beleggingsinstelling te worden aangemerkt, niet in de weg."

verbonden lichaam waarvan de bezittingen, geconsolideerd beschouwd, doorgaans ten minste nagenoeg uitsluitend bestaan uit onroerende zaken of rechten waaraan deze zijn onderworpen. Aangezien er niet meer direct in vastgoed mag worden belegd, vervalt deze gelijkstelling onder de huidige financieringslimiet. Daarmee geldt ook voor beleggingen in vastgoedlichamen (net als voor alle overige beleggingen) dat deze voor ten hoogste twintig percent van de boekwaarde van die belangen in dergelijke lichamen met vreemd vermogen mogen zijn gefinancierd.

Artikel 28, tweede lid, onderdeel d (nieuw), Wet Vpb 1969

Het huidige artikel 28, tweede lid, onderdeel c, Wet Vpb 1969 wordt verletterd tot onderdeel d en tekstueel aangepast. De zinsnede "artikelen 2:66, derde lid, of 2:69c, derde lid," wordt vervangen door "artikel 2:69b, derde lid,". Artikel 2:66, derde lid, Wft waarnaar wordt verwezen, is vervallen waarbij het vierde lid van artikel 2:66 Wft is vernummerd tot derde lid. De reden daarvoor is dat dezelfde bepaling is opgenomen in artikel 2:69b, derde lid, Wft. Om die reden wordt in het voorgestelde artikel 28, tweede lid, onderdeel d (nieuw), Wet Vpb 1969 een verwijzing opgenomen naar artikel 2:69b, derde lid, Wft. De verwijzing naar artikel 2:69c, derde lid, Wft komt met de voorgestelde vervangende verwijzing te vervallen, omdat dit artikel een foutieve verwijzing betreft.

Artikel 28, tweede lid, onderdeel e (nieuw), Wet Vpb 1969

Het huidige artikel 28, tweede lid, onderdeel d, Wet Vpb 1969 wordt verletterd tot onderdeel e en tekstueel aangepast. De zinsnede "de artikelen 2:66, derde lid, of 2:69c, derde lid," in de aanhef wordt vervangen door "artikel 2:69b, derde lid,". Voor een toelichting op deze wijziging wordt verwezen naar de toelichting op dezelfde aanpassing in het voorgestelde artikel 28, tweede lid, onderdeel d (nieuw), Wet Vpb 1969 (zie hiervoor).

Daarnaast wordt in artikel 28, tweede lid, onderdeel e (nieuw), subonderdeel 2°, de verwijzing naar onderdeel c van genoemd tweede lid vervangen door een verwijzing naar onderdeel d in verband met de voorgestelde verlettering van de onderdelen in genoemd tweede lid.

Artikel 28, tweede lid, onderdeel g (nieuw), Wet Vpb 1969

Het huidige artikel 28, tweede lid, onderdeel f, Wet Vpb 1969, wordt verletterd tot onderdeel g en tekstueel aangepast. De verwijzingen naar onderdeel c van genoemd tweede lid worden vervangen door verwijzingen naar onderdeel d in verband met de voorgestelde verlettering van de onderdelen in genoemd tweede lid.

Artikel 28, derde lid, Wet Vpb 1969

Ingevolge artikel 28, tweede lid, aanhef in samenhang met het voorgestelde onderdeel a, Wet Vpb 1969 moet het doel en de feitelijke werkzaamheid van een fbi uitsluitend bestaan uit het beleggen van vermogen, niet zijnde vastgoed. Het voorgestelde artikel 28, derde lid, Wet Vpb 1969 bevat uitbreidingen van het in genoemd tweede lid opgenomen begrip "beleggen van vermogen". Deze uitbreidingen van dat beleggingsbegrip worden hierna een voor een toegelicht.

Ingevolge het huidige artikel 28, derde lid, onderdeel a, Wet Vpb 1969 is, kort gezegd, voor de toepassing van artikel 28 Wet Vpb 1969 steeds sprake van beleggen door een fbi ingeval sprake is van het houden van aandelen in alsmede het besturen van een ander lichaam dat zich bezighoudt met vastgoedontwikkeling (vastgoedontwikkeldochter). Zoals eerder aangegeven kunnen bestuurshandelingen of bestuurlijke betrokkenheid bij een lichaam in beginsel niet worden aangemerkt als beleggingsactiviteiten. Om die reden is met ingang van 2007³³ ook bestuurlijke betrokkenheid bij een vastgoedontwikkeldochter als belegging aangemerkt.³⁴ In verband met de vastgoedmaatregel wordt voorgesteld deze bepaling aan te passen. Met de voorgestelde wijziging van artikel 28, derde lid, onderdeel a, Wet Vpb 1969 vervalt de huidige zinsnede "alsmede het besturen van" (bestuurselement). Een fbi mag derhalve niet langer het bestuur voeren over een vastgoedontwikkeldochter. Een voorwaarde die aan toepassing van het fbi-regime wordt gesteld, is dat het doel en de feitelijke werkzaamheid van de fbi moeten bestaan uit het beleggen van vermogen. Een inbreuk op dit uitgangspunt moet daarom zo beperkt mogelijk blijven. Een fbi mag door de voorgestelde wijziging niet meer direct beleggen in vastgoed. Een fbi mag zich evenmin bezighouden met het bestuur van een vastgoedlichaam. Het past derhalve niet meer om een fbi toe te staan het bestuur te voeren over een vastgoedontwikkeldochter. Hiermee wordt ook voorkomen dat een vergoeding voor bestuursactiviteiten in aftrek wordt gebracht op het niveau van vastgoedontwikkeldochter die regulier belastingplichtig is en wordt belast op het niveau van de fbi tegen 0%. Met de voorgestelde wijziging van artikel 28, derde lid, onderdeel a, Wet Vpb 1969 wordt ook bewerkstelligd dat de vastgoedontwikkeldochter het vastgoed nog slechts mag ontwikkelen ten behoeve van zichzelf of ten behoeve van regulier belastingplichtige lichamen waarin de fbi of met de fbi verbonden lichamen die fbi zijn een belang heeft van ten minste een derde gedeelte. Door de vastgoedmaatregel kan een vastgoedontwikkeldochter niet langer vastgoed ontwikkelen ten behoeve van de fbi of met de fbi verbonden lichamen die als fbi zijn aan te merken.

Het huidige artikel 28, derde lid, onderdeel b, Wet Vpb 1969 voorziet in een zogenoemde "safe haven"-bepaling die inhoudt dat voor de toepassing van voornoemd artikel onder het beleggen van vermogen mede wordt verstaan het investeren in een verbetering of uitbreiding van vastgoed voor zover die investering minder bedraagt dan 30% van de WOZ-waarde van dat vastgoed voorafgaande aan de aanvang van de werkzaamheden. Deze bepaling is destijds in de wet opgenomen om te voorkomen dat bij beperkte investeringen discussie ontstaat over de vraag of sprake is van ontwikkeling van vastgoed (projectontwikkeling) of van het uitvoeren van (groot) onderhoud. Gezien het voorstel dat een fbi niet langer direct in vastgoed mag beleggen, komt de reden van deze uitbreiding van het beleggingsbegrip te vervallen. Het huidige derde lid, onderdeel b, van artikel 28 Wet Vpb 1969 wordt daarom geschrapt.

Het huidige artikel 28, derde lid, onderdelen c en d, Wet Vpb 1969 worden verletterd tot onderdelen b respectievelijk c. Van een tekstuele of inhoudelijke wijziging is geen sprake.

³³ Wet van 21 juli 2007, *Stb.* 2007, 270.

³⁴ Kamerstukken II 2005/06, 30689, nr. 3, p. 4.

Het huidige artikel 28, derde lid, onderdeel e, Wet Vpb 1969 wordt verletterd tot onderdeel d en in verband met de vastgoedmaatregel aangepast. In de eerste plaats wordt het bestuurselement geschrapt. Een fbi mag derhalve niet langer het bestuur voeren over een dochtervennootschap waarvan, kort gezegd, het doel en de feitelijke werkzaamheid bestaan uit het verrichten van bijkomstige werkzaamheden die rechtstreeks verband houden met beleggingen in vastgoed (servicedochter). Dit heeft een vergelijkbare achtergrond als de voorgestelde wijziging van artikel 28, derde lid, onderdeel a, Wet Vpb 1969. Voor een verdere toelichting op dit punt wordt daarom verwezen naar de toelichting op die wijziging. In de tweede plaats regelt de voorgestelde wijziging van artikel 28, derde lid, onderdeel d (nieuw), Wet Vpb 1969 dat de regulier belaste servicedochter zich niet langer mag bezighouden met bijkomstige werkzaamheden die rechtstreeks verband houden met beleggingen in vastgoed dat direct wordt gehouden door de fbi of met de fbi verbonden lichamen die als fbi zijn aangemerkt. Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat het voor een regulier belaste servicedochter blijft toegestaan om bijkomstige werkzaamheden te verrichten die rechtstreeks verband houden met beleggingen in al dan niet in Nederland gelegen vastgoed dat direct gehouden wordt door regulier belaste lichamen waarin de fbi of een met die fbi verbonden fbi een belang heeft van ten minste een derde gedeelte. Tot slot wordt in genoemd artikel 28, derde lid, onderdeel d (nieuw), een redactionele wijziging aangebracht.

Artikel 28, vierde lid, Wet Vpb 1969

In artikel 28, vierde lid, Wet Vpb 1969 worden twee verwijzingen aangepast in verband met de voorgestelde verletteringen in het tweede en het derde lid van dat artikel. Hiermee is geen inhoudelijke wijziging beoogd.

Artikel II (artikel 70g van de Invorderingswet 1990)

Artikel 70g, eerste lid, van de Invorderingswet 1990

Het voorgestelde artikel III, tweede lid, in samenhang met het voorgestelde artikel IX, eerste lid regelt dat een deelgerechtigde van het fgr wordt geacht zijn bewijs van deelgerechtigheid in het fgr te hebben vervreemd. De deelgerechtigde (een natuurlijk persoon of een lichaam) dient in beginsel over de hierbij ontstane vervreemdingswinst af te rekenen. Het voorgestelde artikel 70g van de Invorderingswet 1990 (IW 1990) biedt een fgr en de deelgerechtigden (de belastingschuldigen) die géén gebruik kunnen maken van de doorschuifregeling van het voorgestelde artikel IV, onderscheidenlijk van een aandelenfusie van het voorgestelde artikel V, de mogelijkheid om een schriftelijk verzoek in te dienen om de belastingschuld gespreid te betalen. Indien wel van de faciliteiten gebruik kan worden gemaakt, maar er door de belastingschuldigen voor is gekozen om hiervan geen gebruik te maken, is uitstel van betaling niet mogelijk.

Naast de eis dat de belastingschuldige geen gebruik kan maken van de doorschuifregeling of een aandelenfusie wordt uitstel van betaling slechts verleend wanneer er voldoende zekerheid wordt gesteld. Bij het verlangen van zekerheid bij uitstel van betaling wordt rekening gehouden met het incassorisico van de ontvanger van de Belastingdienst. Hierbij geldt dat hoe langer de periode is

dat het uitstel wordt verleend, hoe groter het risico is dat de ontvanger de belastingschuld niet (volledig) kan incasseren.

Omdat in dit geval sprake is van een langdurig bijzonder uitstel moet de ontvanger bij dit uitstel voldoende zekerheid verlangen. Het risico bestaat dat de ontvanger de belastingschuld niet (volledig) kan innen. Volgens vast beleid gaat de voorkeur uit naar zekerheden die op eenvoudige wijze kunnen worden gesteld, bewaakt en, indien nodig, uitgewonnen. Hierbij kan gedacht worden aan een bankgarantie of hypotheek. Bij het verlangen van zekerheid wordt geen onderscheid gemaakt tussen belastingschuldigen die in Nederland gevestigd zijn of belastingschuldigen die buiten Nederland gevestigd zijn of die uit Nederland willen vertrekken. Het verlangen van zekerheid kan in dit geval daarom niet worden beschouwd als een belemmering van het vrije verkeer.

Artikel 70g, tweede lid, van de Invorderingswet 1990

In het voorgestelde artikel 70g, tweede lid, IW 1990 is opgenomen dat het uitstel van betaling zich beperkt tot de verschuldigde belasting die kan worden toegerekend aan het voordeel wegens de fictieve overdracht of de fictieve vervreemding, bedoeld in het voorgestelde artikel III, eerste, onderscheidenlijk tweede, lid. De belastingschuld die niet ziet op het voordeel wegens die overdracht of vervreemding dient de belastingschuldige tijdig te voldoen. In het voorgestelde artikel 70g, derde lid, IW 1990 is opgenomen wat de uitstelfaciliteit inhoudt.

Artikel 70g, derde lid, van de Invorderingswet 1990

In het voorgestelde artikel 70g, derde lid, IW 1990 is opgenomen dat de verschuldigde belasting waarvoor uitstel van betaling wordt verleend, bij deze uitstelfaciliteit gespreid moet worden voldaan binnen een periode van ten hoogste tien jaar. De eerste termijn dient voldaan te worden binnen zes weken na de dagtekening van het aanslagbiljet. Hier wordt aangesloten bij de reguliere betaaltermijn van een aanslag vennootschapsbelasting of inkomstenbelasting. Dit is voorts in overeenstemming met andere bijzondere uitstelfaciliteiten waarbij uitstel van betaling wordt verleend voor een periode van ten hoogste tien jaar. Na het verstrijken van de uitstelperiode komt het uitstel van rechtswege te vervallen.

Artikel 70g, vierde lid, van de Invorderingswet 1990

In het voorgestelde artikel 70g, vierde lid, IW 1990 is opgenomen wanneer het uitstel wordt beëindigd. Het uitstel wordt beëindigd ingeval de belastingschuldige failliet wordt verklaard of, als het gaat om een natuurlijk persoon, ingeval de schuldsaneringsregeling van toepassing is verklaard.

Artikel 70g, vijfde lid, van de Invorderingswet 1990

Wanneer de belastingschuldige failliet wordt verklaard of, als het gaat om een natuurlijk persoon, ingeval de schuldsaneringsregeling van toepassing is verklaard, schrijft het voorgestelde artikel

70g, vijfde lid, IW 1990 voor dat de belastingschuldige de ontvanger hier onverwijld van in kennis stelt.

Artikel 70g, zesde lid, van de Invorderingswet 1990

Het voorgestelde artikel 70g, zesde lid, IW 1990 regelt dat artikel 24, zevende lid, artikel 25, tweeëntwintigste lid, vijfde zin, en artikel 28, derde en vierde lid, IW 1990 van overeenkomstige toepassing zijn. Dit houdt in de eerste plaats in dat gedurende het uitstel geen verrekening mogelijk is, tenzij belastingschuldige hierom verzoekt. Voorts wordt de belastingrente voor zover deze samenhangt met de belasting waarvoor uitstel van betaling is verleend, gelijkgesteld met die belasting. Ook wordt geregeld dat er geen invorderingsrente in rekening wordt gebracht over de periode dat uitstel is verleend. Belastingplichtigen belopen wel invorderingsrente wanneer zij – nadat het uitstel is ingetrokken – niet tot betaling overgaan.

Artikel 70g, zevende lid, van de Invorderingswet 1990

Op het verzoek tot uitstel van betaling beslist de ontvanger bij een voor bezwaar vatbare beschikking. Indien de belastingschuldige zich niet kan verenigen met de beslissing van de ontvanger dan staat na bezwaar de mogelijkheid tot beroep, hoger beroep en beroep in cassatie open. Dit is opgenomen in het voorgestelde artikel 70g, zevende lid, IW 1990. Deze rechtsgang is in overeenstemming met andere bijzondere uitstelfaciliteiten.

Artikel III

Ingevolge artikel I, onderdeel A, van dit wetsvoorstel wordt de definitie van fgr voor de toepassing van de vennootschapsbelasting gewijzigd. Het voorgestelde artikel III bevat de hoofdregel voor lichamen die onder huidig recht als zelfstandig belastingplichtige fgr kwalificeren en na de inwerkingtreding van de genoemde maatregel niet meer. Het gevolg hiervan is dat van rechtswege de zelfstandige vennootschapsbelastingplicht van een dergelijk fgr eindigt. Het voorgestelde artikel III vormt samen met de voorgestelde artikelen IV tot en met VIII het overgangsrecht voor fgr's waarvoor de zelfstandige vennootschapsbelastingplicht komt te vervallen.

Eerste lid

Het voorgestelde artikel III, eerste lid, regelt dat een lichaam dat op het tijdstip onmiddellijk voorafgaand aan de inwerkingtreding van het voorgestelde artikel I, onderdeel A, als fgr kwalificeert geacht wordt al haar vermogensbestanddelen tegen de waarde in het economisch verkeer te hebben vervreemd aan de deelgerechtigden (zowel natuurlijk personen als lichamen). Deze fictieve vervreemding vindt ingevolge het voorgestelde artikel IX, eerste lid, net als de wijziging van de definitie van fgr op grond van het voorgestelde artikel I, onderdeel A, plaats per 1 januari 2024, maar wordt toegepast voordat het voorgestelde artikel I, onderdeel A, wordt toegepast. Deze fictieve vervreemding geldt ingevolge het voorgestelde artikel III, derde lid, niet voor een fgr dat op het tijdstip van inwerkingtreding van het voorgestelde artikel I, onderdeel A, belastingplichtig blijft op grond van artikel 2, eerste lid, onderdeel f, in samenhang met het vierde lid, Wet Vpb 1969. In het voorgestelde artikel I, onderdeel A, wordt de definitie van fgr in artikel

2, vierde lid, Wet Vpb 1969 aangepast. Dit houdt verband met de wens om het vbi-regime te versoberen en met de gedachte om het toestemmingsvereiste voor de kwalificatie van een fgr te laten vervallen; de nieuwe definitie sluit daardoor weer beter aan bij de oorspronkelijke doelstelling van het fgr.³⁵ Als gevolg van de voorgestelde definitie van fgr voldoet een aantal lichamen dat onder de huidige wettelijke bepaling van artikel 2, vierde lid, Wet Vpb 1969 als fgr is aan te merken, niet langer aan de vereisten om als fgr te worden aangemerkt. Voor een dergelijk momenteel als fgr aan te merken zelfstandige vennootschapsbelastingplichtige komt de kwalificatie als fgr en daarmee de zelfstandige belastingplicht in de vennootschapsbelasting te vervallen. Dit fgr wordt geacht te zijn opgehouden in Nederland belastbare winst te genieten, hetgeen leidt tot een verplichte afrekening. Deze fictieve vervreemding door het lichaam dat onder huidig recht als fgr kwalificeert is noodzakelijk, omdat de beëindiging van de zelfstandige belastingplicht van dat fgr als gevolg van het voorgestelde artikel I, onderdeel A, civielrechtelijk niet resulteert in een overdracht van vermogensbestanddelen. Zonder nadere regeling in de vorm van deze fictieve vervreemding zouden fiscale claims verloren kunnen gaan.

Zoals eerder genoemd, regelt het voorgestelde artikel III, eerste lid, ook dat het fgr dat niet aan de voorgestelde definitie van fgr voldoet, wordt geacht te zijn opgehouden in Nederland belastbare winst te genieten. Er is derhalve sprake van een verplichte eindafrekening in de vennootschapsbelasting over alle in het fgr aanwezige stille reserves, fiscale reserves en goodwill. De fictieve vervreemding en de eindafrekening geschieden op 1 januari 2024 tegen de waarde in het economisch verkeer. De hoogte van de vervreemdingswinst respectievelijk eindafrekeningswinst wordt bepaald aan de hand van de regels van het totaalwinstbegrip (artikel 3.8 van de Wet inkomstenbelasting 2001 (Wet IB 2001) juncto artikel 8, eerste lid, Wet Vpb 1969). Daarbij is de onzakelijkelening jurisprudentie mutatis mutandis van toepassing.³⁶ Dit brengt bijvoorbeeld met zich mee dat, indien er bij de fictieve vervreemding sprake is van een overdracht van een onzakelijke geldlening van het fgr (als crediteur) op een deelgerechtigde (als debiteur), een eventueel afwaarderingsverlies op die geldlening niet op de eindafrekeningswinst van het fgr in mindering kan worden gebracht.

Tweede lid

Met ingang van het tijdstip van inwerkingtreding van het voorgestelde artikel I, onderdeel A, worden de deelgerechtigden voor hun deelgerechtigdheid in de resultaten van een fgr dat niet meer aan de definitie van artikel 2, vierde lid, Wet Vpb 1969 voldoet zelfstandig in de heffing van inkomsten- of vennootschapsbelasting betrokken. De bezittingen en schulden van dat fgr worden voor fiscale doeleinden naar rato van ieders deelgerechtigdheid toegerekend aan die deelgerechtigden. Om ervoor te zorgen dat de eventuele fiscale claim behouden blijft, is in het voorgestelde artikel III, tweede lid, een fictieve vervreemding van de bewijzen van deelgerechtigdheid in het fgr opgenomen. Civielrechtelijk is geen sprake van een overdracht door de deelgerechtigden van hun bewijs van deelgerechtigdheid in dat fgr. Het voorgestelde artikel III, tweede lid, regelt dat een deelgerechtigde van een fgr dat door inwerkingtreding van het

³⁵ Kamerstukken II 2022/23, 32545, nr. 184.

³⁶ Op basis van de onzakelijkeleningjurisprudentie. Zie bijvoorbeeld HR 9 mei 2008, nr. 43849, LJN BD1108, BNB 2008/191, HR 25 november 2011, ECLI:NL:PHR:2011:BN3442 (concl. A-G Wattel), BNB 2012/37 en ECLI:NL:HR:2011:BR4807, BNB 2012/38.

voorgestelde artikel I, onderdeel A, niet langer als fgr wordt aangemerkt, wordt geacht het bewijs van deelgerechtigdheid in dat fgr te hebben vervreemd tegen de waarde in het economische verkeer. Deze fictieve vervreemding vindt ingevolge het voorgestelde artikel IX, eerste lid, net als de wijziging van de definitie van fgr plaats per 1 januari 2024, maar wordt toegepast voorafgaand aan de wijziging van de definitie van fgr ingevolge het voorgestelde artikel I, onderdeel A. De vervreemdingsfictie geldt voor de toepassing van de Wet IB 2001 en de Wet Vpb 1969, maar heeft alleen gevolgen voor de deelgerechtigde die als natuurlijk persoon een aanmerkelijk belang heeft in het fgr als bedoeld in afdeling 4.3 Wet IB 2001 (box 2) en de deelgerechtigde die belastingplichtig is voor de vennootschapsbelasting. Het voorgaande heeft in beginsel tot gevolg dat de hiervoor genoemde deelgerechtigden in de inkomsten- en vennootschapsbelasting dienen af te rekenen over het bij de fictieve vervreemding ontstane fictieve vervreemdingsvoordeel.

Derde lid

In artikel III, derde lid, wordt voorgesteld dat de vervreemdingsficties en de eindafrekeningsficties van het eerste en het tweede lid van genoemd artikel III niet gelden voor een fgr dat op het tijdstip van inwerkingtreding van het voorgestelde artikel I, onderdeel A, belastingplichtig blijft op grond van artikel 2, eerste lid, onderdeel f, in samenhang met het vierde lid, Wet Vpb 1969. In dat geval is het niet de bedoeling om een fictieve vervreemding op het niveau van het fgr en een fictieve vervreemding op het niveau van de deelgerechtigden in dat fgr te bewerkstelligen, omdat er dan geen verandering plaatsvindt, laat staan een fiscale claim verloren gaat. De voorgestelde vervreemdingsfictie en eindafrekeningsficties van het eerste en tweede lid van genoemd artikel III zijn derhalve in die situatie niet van toepassing.

Artikel IV

Eerste lid

Het voorgestelde artikel III, eerste lid, regelt dat sprake is van een fictieve vervreemding door een fgr dat ophoudt zelfstandig belastingplichtig te zijn van alle vermogensbestanddelen en dat sprake is van een verplichte eindafrekening bij dat fgr over alle aanwezige stille reserves, fiscale reserves en goodwill. Het voorgestelde artikel IV, eerste lid, biedt een doorschuiffaciliteit op basis waarvan dat fgr niet hoeft af te rekenen over de fictieve vervreemdingswinst. Hiermee kan de eindafrekening achterwege blijven. Dit artikel wordt ingevolge het voorgestelde artikel IX, eerste lid, net als het voorgestelde artikel III, op 1 januari 2024 toegepast voordat het voorgestelde artikel I, onderdeel A, wordt toegepast, dus voorafgaand aan de wijziging van de definitie van fgr. Deze doorschuiffaciliteit komt erop neer dat alle deelgerechtigden – naar rato van ieders deelgerechtigdheid in dat fgr – de fiscale claim van dat fgr overnemen. Daarbij is vereist dat alle deelgerechtigden in dat fgr lichamen zijn die zijn onderworpen aan de (Nederlandse) vennootschapsbelasting.

Om de doorschuiffaciliteit toe te kunnen passen, dient cumulatief aan de volgende vereisten te worden voldaan:

- (1) Alle deelgerechtigden zijn binnenlands of buitenlands belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting en bij het fgr en alle deelgerechtigden in het fgr zijn voor het bepalen van de winst dezelfde bepalingen van toepassing;
- (2) Het fgr en de deelgerechtigden in dat fgr hebben geen aanspraak op:
 - voorwaartse verrekening van verliezen op de voet van artikel 20 Wet Vpb 1969;
 - vermindering van dubbele belasting ter zake van buitenlandse resultaten;
 - toepassing van de innovatiebox op de voet van artikel 12b Wet Vpb 1969;
 - voortwenteling van een saldo aan renten op de voet van artikel 15b Wet Vpb 1969;
 - toepassing van de objectvrijstelling voor buitenlandse ondernemingswinsten op de voet van artikel 15e Wet Vpb 1969;
 - toepassing van de deelnemingsverrekening op de voet van artikel 23c Wet Vpb 1969;
 - toepassing van de verrekening bij buitenlandse ondernemingswinsten op de voet van artikel 23d Wet Vpb 1969;
 - voortwenteling van voorheffingen op de voet van artikel 25a, vierde lid, Wet Vpb 1969.

Bovengenoemde vereisten dienen om deze specifieke fiscale claim te behouden en zijn gebaseerd op de fiscale reorganisatiefaciliteiten (artikel 14 en verder Wet Vpb 1969) en zien allemaal, met uitzondering op de vermindering ter voorkoming van dubbele belasting, op de genoemde regelingen in de Wet Vpb 1969. Als het fgr waarvan de zelfstandige belastingplicht eindigt en de deelgerechtigden in dat fgr aan deze vereisten voldoen, hoeft de winst als gevolg van die beëindiging van de zelfstandige vennootschapsbelastingplicht van dat fgr niet in aanmerking te worden genomen. Er vindt dan geen eindheffing van vennootschapsbelasting op het niveau van het fgr plaats. Als de eindafrekeningswinst niet op het niveau van het fgr in aanmerking wordt genomen, treden de deelgerechtigden ingevolge het voorgestelde artikel IV, eerste lid, laatste zin, met betrekking tot de verkregen vermogensbestanddelen volledig in de plaats van het fgr. Deze indeplaatsstelling is opgenomen om de fiscale claim te behouden. De deelgerechtigden treden in de plaats van het fgr met betrekking tot al hetgeen door het fgr aan hen wordt geacht te zijn overgedragen. Dit betekent bijvoorbeeld dat de deelgerechtigden alle bij die vermogensbestanddelen behorende rechten en verplichtingen overnemen, zoals de fiscale boekwaardes van de activa en passiva. De deelgerechtigden nemen met betrekking tot de verkregen vermogensbestanddelen ook de kwalificaties, omstandigheden, dan wel termijnen over. Dit betekent bijvoorbeeld dat een voor een deelneming opgeofferd bedrag mee overgaat naar de verkrijgende deelgerechtigde. Om die reden wordt ook de eis gesteld dat de deelgerechtigden allen (binnenlands dan wel buitenlands) belastingplichtig moeten zijn voor de vennootschapsbelasting en dezelfde bepalingen voor het bepalen van de winst van toepassing dienen te zijn op het fgr en de deelgerechtigden. Een deelgerechtigde, natuurlijk persoon, kan dergelijke fiscale claims niet overnemen. Een voorbeeld betreft het bedrag dat op grond van artikel 23c, tweede lid, juncto het zesde lid, Wet Vpb 1969 niet voor deelnemingsverrekening in aanmerking komt en op grond van het zevende lid van genoemd artikel wordt overgebracht naar het volgende jaar en in dat jaar bij de berekening van de deelnemingsverrekening in aanmerking wordt genomen. Deze nog niet in aanmerking genomen deelnemingsverrekening kan bij doorschuiven worden verdeeld over de (vennootschapsbelastingplichtige) deelgerechtigden naar rato van ieders deelgerechtigdheid op basis van de standaardvoorwaarden (zie hierna).

Tweede lid

Het voorgestelde artikel IV, tweede lid, regelt dat wanneer niet wordt voldaan aan één of meer van de voorwaarden in het voorgestelde artikel IV, eerste lid, eerste zin, op gezamenlijk verzoek van het fgr waarvan de zelfstandige belastingplicht eindigt en alle deelgerechtigden in dat fgr de genoemde eindafrekeningswinst bij het fgr toch buiten aanmerking kan blijven. Met gezamenlijk verzoek wordt bedoeld een verzoek van de beheerder van het (voormalige) fgr en de deelgerechtigden in dat fgr. Ook hier geldt de eis dat alle deelgerechtigden moeten zijn onderworpen aan de vennootschapsbelasting. Daarnaast dient te worden voldaan aan nader in te vullen voorwaarden, die vergelijkbaar zijn met de (standaard)voorwaarden die gelden voor de faciliteiten van artikel 14 en verder Wet Vpb 1969. Ook hierbij treden genoemde deelgerechtigden met betrekking tot al hetgeen in het kader van de beëindiging van de vennootschapsbelastingplicht van het fgr wordt geacht aan het te zijn overgedragen, voor zover daaraan geen voorwaarden zijn gesteld, in de plaats van het fgr.

Volledigheidshalve wordt opgemerkt dat het doorschuiven op basis van het voorgestelde artikel IV, eerste lid, slechts mogelijk is, indien latere heffing van de vennootschapsbelasting is verzekerd. Indien ondanks de indeplaatstreding van de deelgerechtigden de fiscale claim niet behouden blijft, is de latere heffing daarover niet verzekerd. In dat geval kan een verzoek op grond van het voorgestelde artikel IV, tweede lid, worden ingediend bij de inspecteur. De inspecteur zal dan onder voorwaarden het doorschuiven kunnen toestaan. Die voorwaarden zullen het behoud van de fiscale claim tot doel hebben.

Derde lid

In het voorgestelde artikel IV, derde lid, is een begrenzing (delegatiekader) opgenomen voor de (standaard)voorwaarden bedoeld in het tweede lid van genoemd artikel.

Vierde lid

Het voorgestelde artikel IV, vierde lid, regelt dat een verzoek op basis van het voorgestelde tweede lid van genoemd artikel uiterlijk op 31 december 2024 moet zijn gedaan. De doorschuiffaciliteit bedoeld in het voorgestelde artikel IV, eerste lid, en de vervreemdings- en eindafrekeningsfictie van het voorgestelde artikel III, eerste lid, vinden ingevolge het voorgestelde artikel IX, eerste lid, plaats op 1 januari 2024, waarbij die artikelen worden toegepast voordat het voorgestelde artikel I, onderdeel A, op diezelfde datum wordt toegepast en dus voordat het fgr fiscaal transparant wordt. Dit moet in de aangifte over het jaar 2024 worden verwerkt. Indien wordt gekozen voor de doorschuiffaciliteit van het voorgestelde artikel IV, moet dit ook worden verwerkt in de aangifte over het jaar 2024 (zie het voorgestelde artikel IV, vijfde lid, hierna).

Vijfde lid

Het voorgestelde artikel IV, vijfde lid, regelt dat de keuze voor de genoemde doorschuiffaciliteit in de aangifte vennootschapsbelasting over het boekjaar 2024 wordt verwerkt.

Artikel V

Eerste lid

Het voorgestelde artikel V, eerste lid, regelt dat een natuurlijk persoon, wiens bewijs van deelgerechtigdheid in een fgr als een aanmerkelijk belang (box 2) wordt aangemerkt, gebruik kan maken van een zogenoemde aandelenfusie. Dit heeft tot gevolg dat de natuurlijk persoon het gerealiseerde vervreemdingsvoordeel ter zake van dat bewijs van deelgerechtigdheid als gevolg van de vervreemdingsfictie van artikel III, tweede lid, van dit wetsvoorstel niet in aanmerking hoeft te nemen. Voorwaarde daarbij is dat die natuurlijk persoon uiterlijk op 31 december 2024 de zogenoemde aandelenfusie toepast. Zowel in Nederland als in het buitenland woonachtige natuurlijk personen kunnen hiervan gebruikmaken. Daarbij geldt wel de eis dat het voordeel alleen buiten aanmerking mag blijven indien latere heffing verzekerd is. Dit is het geval als de fiscale claim voor de Nederlandse belastingheffing behouden blijft als gevolg van de aandelenfusie. De aandelenfusie is gedefinieerd in het voorgestelde artikel V, tweede lid (zie hierna).

Tweede lid

Het voorgestelde artikel V, tweede lid, definieert het begrip "aandelenfusie". De aandelenfusie is enigszins vergelijkbaar met de aandelenfusie van artikel 3.55 Wet IB 2001. Dit laat echter onverlet dat artikel 3.55 Wet IB 2001, en het voorgestelde artikel V, elk zelfstandige faciliteiten zijn. De aandelenfusie van het voorgestelde artikel V, tweede lid, komt erop neer dat de natuurlijk persoon belastingheffing over de stille reserves op zijn bewijs van deelgerechtigdheid in het fgr kan doorschuiven, indien een bestaande of in het kader van de aandelenfusie nieuw opgerichte (houdster)vennootschap eigen aandelen of winstbewijzen, al dan niet met bijbetaling, uitreikt aan de natuurlijk persoon. De natuurlijk persoon brengt op zijn beurt zijn bewijs van deelgerechtigdheid in het fgr in in die houdstervenootschap. Natuurlijk personen kunnen daarbij gebruikmaken van dezelfde (houdster)vennootschap. Zoals aangegeven kan er, net als bij de aandelenfaciliteit van artikel 3.55 Wet IB 2001, ook tegen uitreiking van winstbewijzen een aandelenfusie plaatsvinden. Het gaat dan om winstbewijzen die door tijdsverloop niet in waarde dalen en waarop derhalve in de winstfeer niet kan worden afgeschreven. Deze winstbewijzen vertonen grote overeenkomsten met aandelen en kunnen fiscaal hetzelfde worden behandeld. Ook mag de aandelenfusie onder gedeeltelijke bijbetaling in geld door de (houdster)vennootschap plaatsvinden.³⁷ In tegenstelling tot de faciliteit zoals neergelegd in artikel 3.55 Wet IB 2001, worden er geen eisen gesteld aan de vestigingsplaats van de (houdster)vennootschap om het overgangsrecht zo toegankelijk mogelijk te maken. Wel geldt de eis dat de aandelenfusie alleen kan worden toegepast als latere heffing verzekerd is (zie artikel V, eerste lid).

Vervolgens specificeert het voorgestelde artikel V, tweede lid, wanneer (geen) sprake is van een aandelenfusie. Ten eerste mag de bijbetaling in contanten die door de (houdster)vennootschap wordt gedaan, niet meer bedragen dan 10% van de nominale waarde van de in het kader van de aandelenfusie uitgereikte aandelen. Een bijbetaling maakt het mogelijk een afronding aan te brengen op de ruilverhouding van de aandelen. Dit verklaart ook de beperking tot en met 10% van het aandelenkapitaal. Indien er boven die grens wordt bijbetaald, is er geen sprake meer van

³⁷ Onder "bijbetaling in geld" moet worden verstaan "geldprestaties die een werkelijke tegenprestatie zijn voor de verkrijging, te weten prestaties die bindend zijn overeengekomen in aanvulling op de toekenning van aandelen in het kapitaal van de verkrijgende vennootschap, los van de eventuele motieven die aan de transactie ten grondslag liggen". Zie ook: HvJ 5 juli 2007, zaak C-321/05 (Kofoed en Toft), r.o. 28, NTFR 2007/1300).

afronding en derhalve ook niet van een aandelenfusie. De faciliteit van artikel 3.55 Wet IB 2001 kent deze beperking ook.

Ten tweede mag de inbreng van het bewijs van deelgerechtigdheid in het fgr in een bestaande vennootschap dat tot een aanmerkelijk belang behoort, niet tot gevolg hebben dat de aandelen of winstbewijzen die de inbrengende natuurlijke persoon verwerft in die vennootschap geen aanmerkelijk belang vormen. Daardoor blijft de fiscale claim ter zake van het bewijs van deelgerechtigdheid in het fgr na toepassing van de aandelenfusie behouden.

Ten derde mag de inbreng van het bewijs van deelgerechtigdheid in het fgr in een bestaande vennootschap niet tot gevolg hebben dat sprake is van een vermogensverschuiving van de inbrengende natuurlijk persoon naar een of meer andere aandeelhouders in of andere gerechtigden tot het vermogen van de bestaande vennootschap. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan de situatie dat een natuurlijk persoon zijn bewijs van deelgerechtigdheid in het fgr in een bestaande vennootschap inbrengt waarvan de kinderen aandeelhouders zijn en de bij aandelenfusie uitgereikte aandelen of winstbewijzen een lagere waarde in het economische verkeer hebben dan het ingebrachte bewijs van deelgerechtigdheid. Deze faciliteit is bedoeld om de fiscaal nadelige gevolgen van het vervallen van de vennootschapsbelastingplicht van het fgr te mitigeren en is daarentegen niet bedoeld om onbelaste vermogensoverdrachten te faciliteren. Indien de natuurlijk persoon het bewijs van deelgerechtigdheid in het fgr in een bestaande vennootschap inbrengt waarvan deze natuurlijk persoon enig aandeelhouder is, kan geen sprake zijn van een vermogensverschuiving naar andere aandeelhouders in of andere deelgerechtigden tot het vermogen van het fgr.

Het voorgaande wordt geïllustreerd met het volgende voorbeeld.

Voorbeeld 1

X (natuurlijk persoon) is deelgerechtigde (aanmerkelijkbelanghouder) in een fgr. Y (natuurlijk persoon) is de dochter van X en houdt samen met X aandelen in de Nederlandse vennootschap BV A. BV A verwerft van X het bewijs van deelgerechtigdheid in het fgr tegen uitreiking van eigen aandelen. Na de transactie houden X en Y ieder de helft van de aandelen in BV A. Door de transactie heeft X per saldo de helft van zijn bewijs van deelgerechtigdheid in het fgr overgedragen aan zijn dochter. Hoewel is voldaan aan de definitie van de aandelenfusie in artikel V, tweede lid, aanhef, is geen aandelenfusie aanwezig op grond van artikel V, tweede lid, aanhef en onderdeel c, omdat per saldo sprake is van een vermogensverschuiving van X naar Y, de andere aandeelhouder van de bestaande vennootschap BV A. X kan derhalve geen gebruik maken van de faciliteit van artikel V, eerste lid, en moet het met de vervreemding van zijn bewijs van deelgerechtigdheid in het fgr behaalde voordeel in aanmerking nemen voor de toepassing van hoofdstuk 4 Wet IB 2001.

Derde lid

Het voorgestelde artikel V, derde lid, regelt dat een natuurlijk persoon met een aanmerkelijk belang in het fgr de verkrijgingsprijs van de in het kader van de aandelenfusie verworven aandelen

stelt op de verkrijgingsprijs van het bewijs van deelgerechtigdheid in dat fgr. Via het doorschuiven van de verkrijgingsprijs blijft de fiscale claim bij de natuurlijk persoon ook in box 2 behouden.

Vierde lid

Het voorgestelde artikel V, vierde lid, regelt dat de aandelenfusie terugwerkende kracht heeft tot en met 1 januari 2024. De terugwerkende kracht heeft tot gevolg dat de bewijzen van deelgerechtigdheid in het fgr in de periode van 1 januari 2024 tot en met de uitvoering van de aandelenfusie geen inkomen uit sparen en beleggen (box 3) genereren. De bewijzen van deelgerechtigdheid van de natuurlijke personen zouden anders per 1 januari 2024 in box 3 belast worden. Met de terugwerkende kracht wordt bereikt dat de participaties in het fgr vanaf 1 januari 2024 fiscaal aan de houdstervennootschap worden toegerekend. Ingevolge het voorgestelde artikel IX, eerste lid, wordt artikel V toegepast voordat de artikelen III en IV worden toegepast (en worden die laatste twee artikelen toegepast voordat artikel I, onderdeel A, wordt toegepast). Hiermee wordt bewerkstelligd dat ingeval wordt voldaan aan de voorwaarden voor de aandelenfusie, voorafgaand aan de toepassing van artikel III (fictieve vervreemding en eindafrekening) en IV ook voldaan kan zijn aan de voorwaarden voor doorschuiving op niveau van het fgr ingevolge het voorgestelde artikel IV, in dit verband met name de voorwaarde dat alle deelgerechtigden in het fonds voor gemene rekening zijn onderworpen aan de Wet op de vennootschapsbelasting 1969, en aldus de winst behaald als gevolg van de toepassing van artikel III, eerste lid, niet in aanmerking behoeft te worden genomen. Verwezen wordt ook naar de toelichting op het voorgestelde artikel IX.

Gevolgen vervreemdingsfictie in box 2: conserverende aanslag

Een emigratie van een aanmerkelijkbelanghouder leidt op basis van artikel 4.16, eerste lid, onderdeel h, Wet IB 2001 tot een fictieve vervreemding van het aanmerkelijk belang. Dit heeft tot gevolg dat over het vervreemdingsvoordeel, zijnde het verschil tussen de waarde in het economische verkeer van de aandelen op het moment van emigratie en de verkrijgingsprijs, een conserverende belastingaanslag wordt opgelegd. In de situatie dat er een conserverende aanslag is opgelegd aan een natuurlijk persoon met betrekking tot een bewijs van deelgerechtigdheid in een fgr, leidt de vervreemdingsfictie van het voorgestelde artikel III, tweede lid, in beginsel tot een invordering van die conserverende aanslag op grond van artikel 25, achtste lid, en artikel 45 IW 1990. Dit kan worden voorkomen door het toepassen van de in het voorgestelde artikel V opgenomen aandelenfusie. Daarbij regelt de voorgestelde doorschuifbepaling van artikel VIII, eerste lid, (zie hierna) dat het uitstel wordt voortgezet waarbij de aandelen of winstbewijzen van de vennootschap die de deelgerechtigdheid in het fgr verkrijgt voortaan worden geacht aan het verleende uitstel ten grondslag te liggen. De conserverende aanslag wordt vervolgens ingevorderd wanneer de belastingplichtige inkomsten uit aanmerkelijk belang geniet uit deze verkrijgende vennootschap.

Artikel VI

Eerste lid

Het voorgestelde artikel VI, eerste lid, regelt dat – onder voorwaarden – van overdrachtsbelasting is vrijgesteld de verkrijging van de economische eigendom, bedoeld in artikel 2, tweede lid, van de

Wet op belastingen van rechtsverkeer (WBR), van onroerende zaken of van rechten waaraan deze zijn onderworpen. Voor (de uitleg bij) de keuze om de vrijstelling enkel van toepassing te laten zijn op de verkrijging van economische eigendom wordt verwezen naar het algemeen deel van deze memorie. Opdat, kort gezegd, de duur van het flankerende beleid voor de overdrachtsbelasting de facto per 1 januari 2025 is beëindigd, wordt in het voorgestelde eerste lid, aanhef, de voorwaarde gesteld dat de verkrijging uiterlijk op 31 december 2024 plaatsvindt. Op deze wijze hebben partijen een jaar de tijd om desgewenst te anticiperen op de vastgoedmaatregel en de bedoelde herstructurering uit te voeren.³⁸ Uiteraard wordt de termijn – dan wel het restant van die termijn – zoals deze is opgenomen in het voorgestelde vierde lid ook ná 2024 “gevolgd” (zie verder de toelichting op het vierde lid van artikel VI).

In de onderdelen a en b worden de overige voorwaarden uitgewerkt.

Eerste lid, onderdeel a

De eerste voorwaarde is dat de economische eigendom wordt verkregen van een rechtspersoon die – op het onmiddellijk aan die verkrijging voorafgaande tijdstip – kwalificeert als fbi, maar die niet als zodanig zou hebben gekwalificeerd als de vastgoedmaatregel op dat moment al in werking was getreden. Het vereiste dat moet worden verkregen van een rechtspersoon heeft mede tot gevolg dat als wordt verkregen van niet-rechtspersonen, zoals een besloten fgr, die verkrijging niet in aanmerking komt voor de tijdelijke vrijstelling. Voor de toelichting op die keuze wordt ook verwezen naar het algemeen deel van deze memorie.

Eerste lid, onderdeel b

De tweede voorwaarde is dat de economische eigendom wordt verkregen in de vorm van een deelgerechtigdheid in een lichaam dat voor Nederlandse fiscale doeleinden transparant is en dat dat het lichaam is waarin de rechtspersoon die economische eigendom had ingebracht. Dit sluit aan bij de wijze waarop de herstructurering moet worden vormgegeven om gefaciliteerd te worden. Daarbij betekent de voorwaarde dat de economische eigendom wordt verkregen in de vorm van een deelgerechtigdheid in een lichaam dat voor Nederlandse fiscale doeleinden transparant is, dat de fbi (1) eerst dat lichaam opricht, dan wel instelt, en (2) dán de economische eigendom van de onroerende zaken inbrengt in dat lichaam en (3) de fbi vervolgens bewijzen van deelgerechtigdheid in dat lichaam aan de deelgerechtigden uitreikt. Zie voor meer toelichting op deze stappen het algemeen deel van deze memorie. Een lichaam dat voor Nederlandse fiscale doeleinden transparant is, betekent in dit verband een lichaam dat niet aan vennootschapsbelasting is onderworpen op grond van de artikelen 2 of 3 Wet Vpb 1969 (zie ook artikel VI, tweede lid). Omdat een dergelijk lichaam niet zelfstandig aan vennootschapsbelasting is onderworpen, vindt de heffing over het resultaat van de fbi na herstructurering plaats op het niveau van de deelgerechtigden in deze transparante lichamen.

Bij deze voorwaarde geldt bovendien dat de verkrijger via de verkregen deelgerechtigdheid in gelijke mate gerechtigd moet zijn tot het vermogen van het voor Nederlandse fiscale doeleinden transparante lichaam als hij was door middel van aandelen in de fbi onmiddellijk voorafgaand aan de verkrijging. Er kan gebruik worden gemaakt van een nieuw opgericht, dan wel ingesteld,

³⁸ Kamerstukken II 2022/23, 32545, nr. 184.

lichaam of bestaand lichaam dat voor Nederlandse fiscale doeleinden transparant is. Onder "in gelijke mate gerechtigd" wordt verstaan dat zowel in kwalitatief als in kwantitatief opzicht een gelijkwaardig belang moet blijven bestaan als de deelgerechtigden hadden in de fbi voordat de herstructurering is gedaan. Dat belang dient te worden vertegenwoordigd door bewijzen van deelgerechtigdheid of rechten van deelneming. Onder kwantitatief gelijkwaardig belang wordt verstaan een financieel en in economische zin gelijkwaardig belang. Onder kwalitatief gelijkwaardig belang wordt verstaan dat het belang gelijkwaardig van aard is doordat het hetzelfde qua rechten en plichten vertegenwoordigt. Daaraan wordt bijvoorbeeld niet voldaan indien de onderlinge zeggenschap van de deelgerechtigden wijzigt. Met de eis dat men in gelijke mate gerechtigd blijft, wordt bereikt dat het belang van de deelgerechtigden in essentie niet wijzigt ten opzichte van de situatie voor de herstructurering.

Tweede lid

Het voorgestelde artikel VI, derde lid, definieert een voor Nederlandse fiscale doeleinden transparant lichaam als een lichaam dat niet zelfstandig belastingplichtig is op grond van de artikelen 2 of 3 van de Wet Vpb 1969.

Derde lid

Het voorgestelde artikel VI, derde lid, regelt dat de verkrijging die is vrijgesteld op grond van deze bepaling niet wordt beschouwd als een verkrijging als bedoeld in artikel 2, vijfde lid, WBR. Artikel 2, vijfde lid, WBR regelt onder meer dat verkrijgingen binnen een tijdsverloop van twee jaren door een rechtspersoon en een tot hetzelfde concern³⁹ behorend lichaam worden beschouwd als te hebben plaatsgehad ingevolge dezelfde of een samenhangende overeenkomst. Met dat vijfde lid wordt voorkomen dat het mogelijk is dat door middel van spreiding van verkrijgingen van de economische eigendom er in totaal over een te laag bedrag overdrachtsbelasting wordt geheven. Zonder het voorgestelde derde lid zou een uitbreiding van het belang in de fbi in de twee jaren na toepassing van deze vrijstelling alsnog leiden tot heffing van overdrachtsbelasting over de verkrijging die thans met deze tijdelijke faciliteit wordt vrijgesteld.

Voorbeeld 2

BV X houdt een belang van 30% door middel van aandelen in een fbi. Op 1 maart 2024 wordt geherstructureerd, waardoor BV X onder toepassing van de vrijstelling een belang van 30% in fgr A verkrijgt. Op 1 maart 2025 verkrijgt BV X aanvullend 5% deelgerechtigdheid in het fgr A. Zonder artikel VI, derde lid, zou BV X op grond van artikel 2, vijfde lid, worden geacht een belang van 35% te verkrijgen. Die bepaling voorkomt dit, maar laat onverlet dat op 1 maart 2025 de verkrijging van 5% op grond van artikel 2, tweede lid, WBR in de heffing wordt betrokken.

Vierde lid

Het voorgestelde artikel VI, vierde lid, regelt dat een eerdere verkrijging van aandelen in een OZR alsnog kan leiden tot heffing van overdrachtsbelasting, wanneer deze verkrijging van aandelen in

³⁹ Als gedefinieerd in artikel 15, eerste lid, onderdeel h, WBR in samenhang met artikel 5b van het Uitvoeringsbesluit belastingen van rechtsverkeer.

een beleggingsinstelling als bedoeld in het voorgestelde eerste lid, onderdeel a, na toepassing van het eerste lid binnen een tijdsverloop van twee jaren wordt gevolgd door een verkrijging van deelgerechtigdheid in het voor Nederlandse fiscale doeleinden transparante lichaam als bedoeld in het voorgestelde eerste lid, onderdeel b, door dezelfde verkrijger, al dan niet tezamen met een of meer (verbonden) personen of lichamen als bedoeld in artikel 2, vierde lid, onderdelen a en b, WBR.⁴⁰ Het voorgestelde vijfde lid is alleen van toepassing als een verkrijger de vrijstelling van artikel VI, eerste lid, heeft toegepast. Het voorgestelde vierde lid geldt niet voor de verkrijging van economische eigendom in de vorm van deelgerechtigdheid in het lichaam dat voor Nederlandse fiscale doeleinden transparant is die wordt verkregen met toepassing van de vrijstelling als bedoeld in het voorgestelde eerste lid.

Het voorgestelde vierde lid voorkomt dat geen overdrachtsbelasting wordt geheven ter zake van de verkrijging van fictieve onroerende zaken als bedoeld in artikel 4, eerste lid, WBR door voorafgaand aan de vrijgestelde verkrijging als bedoeld in het voorgestelde artikel VI, eerste lid, aandelen in een OZR te verkrijgen tot een belang dat lager ligt dan een derde gedeelte. In dat geval wordt niet voldaan aan artikel 4, derde lid, WBR en is geen overdrachtsbelasting verschuldigd. Na toepassing van de vrijstelling, bedoeld in het voorgestelde eerste lid, heeft de verkrijger niet langer aandelen in een rechtspersoon maar een deelgerechtigdheid in een lichaam dat voor Nederlandse fiscale doeleinden transparant is. Wordt na de vrijgestelde verkrijging, bedoeld in het voorgestelde eerste lid, de deelgerechtigdheid uitgebreid tot een belang van ten minste een derde gedeelte, dan hebben de samentellingsregelingen van artikel 2, vijfde lid, en artikel 4, vijfde lid, WBR niet het beoogde effect, omdat het niet uitsluitend opvolgende verkrijgingen van aandelen (artikel 4, vijfde lid, WBR) of uitsluitend opvolgende verkrijgingen van deelgerechtigdheid (artikel 2, vijfde lid, WBR) betreffen. De situatie kan zich namelijk voordoen dat sprake is van één of meerdere verkrijgingen van aandelen gevolgd door één of meerdere verkrijgingen van deelgerechtigdheid binnen een tijdsverloop van twee jaren. In het voorgestelde vierde lid is voor deze verschillende en opvolgende verkrijgingen een samentellingsregeling opgenomen. Indien de verkrijgingen die worden samengeteld leiden tot een belang van tenminste een derde gedeelte, is de uitbreiding van deelgerechtigdheid in het lichaam dat voor Nederlandse fiscale doeleinden transparant is na de herstructurering belast ingevolge artikel 2, tweede lid, WBR, omdat de uitzondering van het derde lid van dat artikel niet van toepassing is. Tegelijkertijd is op grond van artikel 4, derde lid, WBR in samenhang met het voorgestelde vierde lid van artikel VI alsnog overdrachtsbelasting verschuldigd ter zake van de eerdere verkrijging van aandelen in de OZR en wel naar de waarde in het economische verkeer van de door de verkregen aandelen vertegenwoordigde onroerende zaken op het moment van die verkrijging.

Voor de vraag of de verkrijger een belang van een derde gedeelte of meer heeft in een lichaam dat voor Nederlandse fiscale doeleinden transparant is, tellen, evenals bij het criterium van een derde gedeelte in artikel 4, derde lid, WBR, ook belangen mee die worden gehouden door verbonden lichamen en verbonden personen als bedoeld in bedoeld in artikel 2, vierde lid, onderdelen a of b. Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat de termijn, genoemd in het voorgestelde vierde lid,

⁴⁰ Als de verkrijger een rechtspersoon betreft: een door een tot hetzelfde concern als gedefinieerd krachtens artikel 15, eerste lid, onderdeel h, WBR behorend lichaam.

wordt "gevolgd" gedurende een tijdsverloop van twee jaren dat aanvangt op het tijdstip van de – uiterlijke – toepassing van de tijdelijke vrijstelling, hetgeen betekent dat die termijn in de uiterste situatie een periode tot en met 31 december 2026 belooft.

De werking van de wettelijke samenhang van verkrijgingen binnen de tweejaarstermijn kan als volgt worden geïllustreerd:

Voorbeeld 3

BV X breidt op 1 januari 2023 zijn aandelenbelang in NV A (fbi) uit van 10% naar 30%. NV A kwalificeert als OZR, maar omdat BV X minder dan een derde gedeelte van het belang heeft, leidt deze uitbreiding van het aandelenbelang in NV A niet tot een belastbaar feit voor de overdrachtsbelasting (artikel 4, derde lid, WBR). Op 1 maart 2024 wordt vanwege de fbi-vastgoedmaatregel het vastgoed van NV A geherstructureerd, waardoor BV X onder toepassing van het overgangsrecht in plaats van de aandelen, via deelnemingsrechten een belang van 30% in besloten fgr A zonder verschuldigheid van overdrachtsbelasting verkrijgt. Op 1 oktober 2024 verkrijgt BV X aanvullend 5% deelgerechtigdheid in het fgr A. De totale verkrijging van 25% binnen twee jaar door BV X leidt ingevolge het voorgestelde vierde lid tot heffing van overdrachtsbelasting, ondanks dat de 30% deelgerechtigdheid is verkregen in het kader van de herstructurering. Op 1 oktober 2024 wordt de verkrijging die plaats had op 1 januari 2023 (20%-belang) alsnog in de heffing betrokken op grond van artikel 4, derde lid, WBR in samenhang met het voorgestelde vierde lid van artikel VI en op 1 oktober 2024 wordt de verkrijging van 5% op grond van artikel 2, tweede lid, WBR in de heffing betrokken.

Vijfde lid

Het voorgestelde artikel VI, vijfde lid, regelt dat voor de toepassing van termijnen die van toepassing zijn op grond van het gestelde krachtens artikel 15 WBR de verkrijger, onderscheidenlijk het lichaam dat voor Nederlandse fiscale doeleinden transparant is, bedoeld in het eerste lid, in de plaats treedt van de vervreemder, onderscheidenlijk de beleggingsinstelling. Dit betekent dat een op het moment van de herstructurering lopende continuïteitstermijn van drie jaren bij fusie, splitsing of interne reorganisatie niet wordt "verbroken" als wordt geherstructureerd vanwege de vastgoedmaatregel, waardoor de vrijstelling die is toegepast op een eerdere fusie, splitsing of interne reorganisatie door de herstructurering niet wordt teruggenomen. Het voorgestelde vijfde lid regelt bijvoorbeeld ook dat de (resterende) termijnen overgaan op de bewijzen van deelgerechtigdheid in het lichaam dat voor Nederlandse fiscale doeleinden transparant is. Met dit laatste wordt voorkomen dat de toepassing van de voorgestelde tijdelijke vrijstelling ervoor zorgt dat de continuïteitstermijn van de eerder toegepaste vrijstelling wordt verkort.

Zesde lid

Het voorgestelde artikel VI, zesde lid, regelt dat artikel 15, negende lid, WBR van overeenkomstige toepassing is op de vrijstelling, bedoeld in het voorgestelde artikel VI, eerste lid. Dit betekent dat indien ter zake van een verkrijging de tijdelijke vrijstelling, bedoeld in het voorgestelde artikel VI, eerste lid, wordt toegepast, met betrekking tot die verkrijging aangifte wordt gedaan. De

betreffende aangifteplicht is noodzakelijk omdat de Belastingdienst alleen op deze wijze op de hoogte raakt van het feit dat een vrijstelling is toegepast en desgewenst kan controleren of die vrijstelling terecht is toegepast. Voor de vrijstellingen in artikel 15, eerste of zesde lid, WBR geschiedt de aangifte in de meeste gevallen door het aanbieden ter registratie van de notariële akte en het insturen van een elektronisch overdrachtsbelastingbericht overeenkomstig de door de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB), in overeenstemming met de Belastingdienst, daartoe opgestelde richtlijnen, met onder meer de vermelding of een beroep op een vrijstelling wordt gedaan. Voor toepassing van de vrijstelling, bedoeld in het voorgestelde artikel VI, eerste lid, wordt voorgesteld dat de inspecteur nadere regels kan stellen over de wijze waarop de aangifte moet worden gedaan. Deze afwijking is noodzakelijk om voor deze specifieke tijdelijke vrijstelling maatwerk te kunnen leveren voor de naar verwachting geringe hoeveelheid belastingplichtigen die een beroep op deze tijdelijke vrijstelling zullen gaan doen. In beleid zal nader worden uitgewerkt dat een papieren aangifte dient te worden gestuurd naar een centraal loket van de Belastingdienst. Hiermee wordt voorkomen dat een aanpassing in het elektronische aangiftebericht en de software van het notariaat nodig is voor een tijdelijke vrijstelling.

Zevende lid

Het voorgestelde artikel VI, zevende lid, regelt dat bij algemene maatregel van bestuur nadere voorwaarden kunnen worden gesteld voor de toepassing van de bepalingen van genoemd artikel VI.

Artikel VII

Eerste lid

Het voorgestelde artikel VII, eerste lid, regelt dat wanneer de natuurlijke persoon ervoor kiest om de aandelenfusiefaciliteit van het voorgestelde artikel V toe te passen, dit onder voorwaarden niet leidt tot heffing van overdrachtsbelasting. Dit wordt geregeld door een vrijstelling van overdrachtsbelasting te creëren voor de verkrijgingen die rechtstreeks voortvloeien uit de toepassing van deze aandelenfusiefaciliteit. De inbrengers (natuurlijke personen) verkrijgen bij deze – in genoemd artikel V gefaciliteerde – aandelenfusie in ruil voor ieders deelgerechtigdheid in het fgr aandelen in de verkrijgende vennootschap. Dit kan een nieuw opgerichte of reeds bestaande vennootschap zijn. De voorwaardelijke vrijstelling van overdrachtsbelasting bestaat uit twee delen:

- a. een vrijstelling voor de verkrijging van de bewijzen van deelgerechtigdheid in het fgr door de vennootschap die in ruil daarvoor aandelen uitreikt aan de natuurlijk persoon; en
- b. een vrijstelling voor de natuurlijk persoon voor de verkrijging van aandelen die worden uitgereikt door de vennootschap, als deze kwalificeren als zogenaamde fictieve onroerende zaken, in ruil voor de inbreng van de bewijzen van deelgerechtigdheid in het fgr.

Voor deze vrijstelling gelden de volgende voorwaarden⁴¹. Allereerst moeten de door de inbrenger, na uitreiking door de verkrijgende vennootschap, verkregen aandelen een soortgelijk belang vertegenwoordigen als hij had in het vermogen van het fgr onmiddellijk voorafgaand aan de inbreng in de vennootschap van zijn bewijzen van deelgerechtigdheid in het fgr. De term "soortgelijk belang" is ontleend aan artikel 5bis van het Uitvoeringsbesluit belastingen van rechtsverkeer (UB BRV). Onder een soortgelijk belang wordt verstaan een zowel in kwalitatief als kwantitatief opzicht gelijkwaardig belang aan het door de natuurlijk persoon in het kader van de aandelenfusie afgestane belang in het fgr. Dat soortgelijke belang dient te worden vertegenwoordigd door aandelen.⁴² Onder kwantitatief gelijkwaardig belang wordt verstaan dat de deelgerechtigden in het fgr een in financieel en in economische zin gelijkwaardig belang in de verkrijgende vennootschap verkrijgen. Onder kwalitatief gelijkwaardig belang wordt verstaan dat het belang gelijkwaardig van aard is doordat het hetzelfde qua rechten en plichten vertegenwoordigt. Daaraan wordt bijvoorbeeld niet voldaan indien een deelgerechtigdheid in het fgr wordt "omgezet" in een belang in soort aandelen in de verkrijgende vennootschap die slechts een recht op marktconform rendement over het nominale kapitaal in het fgr opleveren. Ook wordt niet aan deze eis voldaan als het (onderling) belang tot de onroerende zaken van de deelgerechtigden in het fgr wijzigt als gevolg van de uitgifte van aandelen aan hen door de verkrijgende vennootschap. Met de eis van het soortgelijke belang wordt bereikt dat het belang in de verkrijgende vennootschap een gelijkwaardig belang vertegenwoordigt als het belang dat de inbrenger had in het fgr vóór de inbreng. Aangezien iedere inbrenger zelfstandig de keuze heeft om zijn bewijzen van deelgerechtigdheid in het fgr in te brengen tegen uitreiking van aandelen in een eigen of gezamenlijke vennootschap, betekent een soortgelijk belang niet per definitie dat het relatieve belang, uitgedrukt in een percentage, precies gelijk moet zijn (zie voorbeeld 4). Het gaat erom dat door middel van de aandelen die worden uitgereikt aan de inbrenger het belang in de vennootschap die aandelen uitreikt in financiële en economische zin gelijkwaardig is aan het eerdere aandeel in het vermogen van het fgr.

Voorbeeld 4

Drie deelgerechtigden in een fgr zijn ieder voor $33\frac{1}{3}\%$ gerechtigd tot het vermogen van die fgr. Ieder van deze deelgerechtigden kan er afzonderlijk voor kiezen om gebruik te maken van de aandelenfusiefaciliteit. Eén deelgerechtigde kiest ervoor zijn deelgerechtigdheid tot het vermogen van het fgr in te brengen in een bv waarin deze het volledige (100%) aandelenbelang houdt. De andere twee deelgerechtigden kiezen ervoor hun deelgerechtigdheid tot het vermogen van het fgr in te brengen in een bv waarin zij alle twee een gelijk aandelenbelang krijgen (50%/50%). De ene deelgerechtigde heeft dus een 100%-aandelenbelang in de "eigen" vennootschap, de andere twee deelgerechtigden hebben ieder een 50%-aandelenbelang in de gezamenlijke vennootschap. Na de uitreiking van aandelen moet iedere inbrenger door middel van de uitgereikte aandelen in kwantitatieve zin een soortgelijk belang houden in de vennootschap als hij had in het vermogen van het fgr onmiddellijk voorafgaand aan de inbreng. Dat wil zeggen: de 100%-

⁴¹ Derhalve in aanvulling op de voorwaarden die het voorgestelde artikel V stelt aan toepassing van de in dat artikel opgenomen aandelenfusiefaciliteit.

⁴² Zoals bedoeld in artikel 4, eerste lid, onderdeel a, WBR.

en 50%-aandelenbelangen in de vennootschappen moeten een gelijkwaardig financieel belang vertegenwoordigen als de 33¹/₃%-gerechtigdheid van een ieder vóór de inbreng.

Tweede lid

Het voorgestelde artikel VII, tweede lid, regelt dat de overdrachtsbelasting die door toepassing van het voorgestelde eerste lid niet is geheven ter zake van de verkrijging in het kader van de aandelenfusiefaciliteit alsnog verschuldigd is, indien de inbrenger binnen drie jaren (middellijk of onmiddellijk) niet meer geheel het soortgelijke belang heeft in de verkrijgende vennootschap. De inbrenger moet drie jaren in het bezit blijven van alle in het kader van de aandelenfusie bedoeld in artikel V toegekende aandelen. Voor de tekst van het voorgestelde tweede lid is aangesloten bij de sanctiebepaling van artikel 5, derde lid, van het UB BRV.⁴³ Het voorgestelde tweede lid heeft als doel te voorkomen dat de faciliteit oneigenlijk kan worden gebruikt doordat men nog wel de toegekende aandelen in bezit heeft, maar niet meer het soortgelijke belang behoudt, als gevolg van het vervreemden van claims, het verlenen van een koopoptie, of een gehele of gedeeltelijke terugbetaling van hetgeen op de aandelen is gestort.⁴⁴

Derde lid

Het voorgestelde artikel VII, derde lid, regelt dat een aantal rechtshandelingen, er niet toe leidt dat door toepassing van het voorgestelde tweede lid alsnog overdrachtsbelasting verschuldigd wordt ter zake van de aandelenfusie bedoeld in artikel V. Zonder de uitzonderingen die zijn opgenomen in het voorgestelde derde lid, onderdelen a en b, zou de verleende vrijstelling van overdrachtsbelasting ter gelegenheid van de aandelenfusie als bedoeld in het voorgestelde artikel V moeten worden teruggenomen. Het voorgestelde derde lid bepaalt echter dat in die situatie gedurende de periode die nog resteert van de periode die bij aanvang ervan drie jaren bedroeg het toegekende belang in het kader van de rechtshandelingen van onderdelen a en b in de plaats komt van het in het kader van die fusie afgestane belang in de verdwijnende rechtspersoon. Daarnaast kan een opvolgende rechtshandeling ook weer tot een verkrijging leiden, die dan - mits daarop een in het voorgestelde derde lid genoemde vrijstelling van toepassing is - ook weer onder de daarvoor gestelde voorwaarden kan worden vrijgesteld.

Derde lid, onderdeel a

Indien binnen een periode van drie jaar na de aandelenfusie, bedoeld in artikel V, de verkrijgende vennootschap verdwijnt, bijvoorbeeld als gevolg van een opvolgende juridische fusie, waarbij het vermogen als verdwijnende rechtspersoon onder algemene titel overgaat op een (opvolgende) verkrijgende rechtspersoon, wordt strikt genomen niet meer voldaan aan de in het voorgestelde tweede lid geformuleerde aanhoudingseis. Het derde lid, onderdeel a, maakt hier een uitzondering op: ingeval de vervreemding van de aandelen het gevolg is van een gebeurtenis die onder de werking van artikel 15, eerste lid, onderdeel h, van de Wet op belastingen van rechtsverkeer (zie het voorgestelde derde lid, onderdeel a) valt⁴⁵ dan wel van een aandelenfusie (zie het

⁴³ Omdat de overdrachtsbelasting geen vrijstelling in het kader van een aandelenfusie kent, is aangesloten bij de tekst van de "aanhoudingseis" voor de verkregen aandelen van de faciliteit voor omzetting van een niet in de vorm van een naamloze of besloten vennootschap gedreven onderneming in een wel in zodanige vorm gedreven onderneming (artikel 5, derde lid, UB BRV). Die bepaling is op haar beurt gebaseerd op een sanctiebepaling voor de voormalige aandelenfusiefaciliteit in de kapitaalsbelasting (zie ook *Stb.* 1996, 144).

⁴⁴ Voor de uitleg van het derde lid is de Nota van toelichting uit het *Stb.* 1996, 144 en de uitleg van het Besluit van 2 juli 2010 Nr. DGB 2010/3599M, onderdeel 5.2.: *Begrip vervreemding van aandelen* van overeenkomstige toepassing.

⁴⁵ In het bijzonder bij fusie, splitsing en interne reorganisatie.

voorgestelde derde lid, onderdeel b, hierna) wordt de overdrachtsbelasting inzake de belaste verkrijging waarop de vrijstelling van artikel VII is toegepast niet alsnog verschuldigd.⁴⁶

Derde lid, onderdeel b

Indien binnen een periode van drie jaar na de aandelenfusie, bedoeld in artikel V, een inbrenger als gevolg van een opvolgende aandelenfusie de uitgereikte aandelen in het kader van de aandelenfusie, bedoeld in artikel V, niet langer houdt, wordt strikt genomen niet meer voldaan aan de in het voorgestelde tweede lid geformuleerde aanhoudingseis. Het derde lid, onderdeel b, is een uitzondering hierop: ingeval de vervreemding van de aandelen het gevolg is van een aandelenfusie wordt de overdrachtsbelasting inzake de belaste verkrijging waarop de vrijstelling van artikel VII is toegepast niet alsnog verschuldigd. Bij de aandelenfusie moet, net zoals dat geldt in de artikelen 5, vijfde lid, 5bis, vierde lid, en 5a, vijfde lid, UB BRV, ten minste 75% van de aandelen van de vennootschap die de aandelen heeft toegekend, worden verkregen door een andere vennootschap tegen toekenning van eigen aandelen. Er behoeven niet uitsluitend aandelen te worden toegekend; een bijbetaling in geld van 10% van de nominale waarde van de toegekende aandelen is toegestaan.

Vierde lid

Het voorgestelde artikel VII, vierde lid, regelt dat artikel 15, negende lid, WBR van overeenkomstige toepassing is als een beroep wordt gedaan op de vrijstelling, bedoeld in het voorgestelde artikel VII, eerste lid. Dit betekent dat, ook al is de aandelenfusie, bedoeld in het voorgestelde artikel V, vrijgesteld van overdrachtsbelasting, aangifte moet worden gedaan van het belastbare feit of de belastbare feiten ten gevolge van die aandelenfusie en in die aangifte een beroep moet worden gedaan op de vrijstelling, bedoeld in het voorgestelde artikel VII, eerste lid. Eenzelfde eis geldt op grond van artikel 15, negende lid, WBR voor alle in artikel 15 WBR opgenomen vrijstellingen. Deze aangifteplicht is wenselijk omdat de Belastingdienst op deze wijze op de hoogte raakt van het feit dat het overgangsrecht is toegepast en desgewenst kan controleren of dit overgangsrecht terecht is toegepast. Indien de verkrijging niet geschiedt bij notariële akte of indien de verkrijging van fictieve onroerende zaken als bedoeld in artikel 4 WBR wél geschiedt bij notariële akte zal de verkrijger, om aangifte te kunnen doen, eerst om uitnodiging tot het doen van aangifte moeten verzoeken. Op basis van artikel 6, derde lid, van de Algemene wet inzake rijksbelastingen (AWR) in samenhang met artikel 3, derde en vijfde lid, van de Uitvoeringsregeling Algemene wet inzake rijksbelastingen 1994 (Uitvoeringsregeling AWR 1994) worden nadere regels gesteld omtrent de termijn waarbinnen de verkrijger de inspecteur moet verzoeken om uitnodiging tot het doen van aangifte. Voor de verkrijging van fictieve onroerende zaken als bedoeld in artikel 4, eerste lid, onderdeel a, WBR of van andere goederen, waarvan géén notariële akte is opgemaakt en waarvoor een vrijstelling van overdrachtsbelasting wordt toegepast, geldt een termijn van een maand. Voor de verkrijging van fictieve onroerende zaken als bedoeld in artikel 4, eerste lid, onderdeel a, WBR waarvan wel een notariële akte is opgemaakt, moet de verkrijger het verzoek doen vóór het tijdstip waarop de belasting ter zake van die verkrijging moet worden betaald. De inspecteur zal vervolgens bij de uitnodiging tot het doen van

⁴⁶ Omdat de overdrachtsbelasting geen vrijstelling in het kader van een aandelenfusie kent, wordt deze separaat in het voorgestelde derde lid, onderdeel b, beschreven.

aangifte op grond van artikel 4a Uitvoeringsregeling AWR 1994 de wijze van het doen van aangifte aangeven, een omschrijving geven van de gevraagde gegevens of bescheiden en de termijn stellen waarbinnen aangifte moet worden gedaan. De termijn bedraagt ingevolge artikel 10, tweede lid, AWR ten minste een maand. Geschiedt de verkrijging (behoudens wanneer het gaat om de verkrijging van fictieve onroerende zaken) wel bij notariële akte, dan wordt de aangifte gedaan met overeenkomstige toepassing van artikel 18 WBR. Dat houdt in dat in die gevallen de notaris namens de verkrijger aangifte doet, overeenkomstig de huidige praktijk voor dergelijke verkrijgingen waarbij overdrachtsbelasting is verschuldigd. De wijze waarop dit gebeurt, is reeds uitgewerkt in artikel 21a Uitvoeringsregeling AWR 1994 in samenhang met artikel 4 van de Uitvoeringsregeling Registratiewet 1970. Kort samengevat geschiedt de aangifte door het aanbieden ter registratie van de notariële akte en het insturen van een elektronisch overdrachtsbelastingbericht overeenkomstig de door de KNB, in overeenstemming met de Belastingdienst, daartoe opgestelde richtlijnen, met onder meer de vermelding van de vrijstelling waarop een beroep wordt gedaan.

Vijfde lid

Het voorgestelde artikel VII, vijfde lid, biedt de mogelijkheid om voor de toepassing van het overgangsrecht van genoemd artikel VII nadere regels te stellen bij algemene maatregel van bestuur.

Artikel VIII

Eerste lid

Dit wetsvoorstel voorziet in een aandelenfusie voor IB-deelgerechtigden (het voorgestelde artikel V) zodat acute belastingheffing als gevolg van de maatregelen uit dit wetsvoorstel kan worden uitgesteld. Bij belastingschuldigen die uitstel van betaling hebben gekregen voor een conserverende aanslag met betrekking tot aandelen behorend tot een aanmerkelijk belang en gebruik maken van eerdergenoemde aandelenfusie dient volgens artikel 25, achtste lid, IW 1990 het uitstel beëindigd te worden. Het voorgestelde artikel VIII regelt dat deze belastingschuldigen een schriftelijk verzoek kunnen indienen om het verleende uitstel voort te zetten. Wanneer tegemoet wordt gekomen aan het verzoek dan worden de aandelen of winstbewijzen van de verkrijgende vennootschappen als gevolg van de aandelenfusie voortaan geacht ten grondslag te liggen aan het uitstel. Dit heeft eveneens tot gevolg dat het voortgezette uitstel van betaling kan worden beëindigd wanneer er handelingen plaatsvinden met deze aandelen of winstbewijzen die volgens artikel 25, achtste lid, onderdeel a, b of c, IW 1990 aanleiding geven om het uitstel te beëindigen.

Nu belastingschuldigen een verzoek moeten indienen om het uitstel van betaling voort te zetten geeft dit de ontvanger de mogelijkheid tot een herbeoordeling van het uitstel van betaling. Hierbij kan onder meer worden beoordeeld of de eventueel verstrekte zekerheid voldoende is voor de voortzetting van het uitstel.

Tweede lid

Het voorgestelde artikel VIII, tweede lid, geeft de ontvanger de mogelijkheid om aanvullende voorwaarden te stellen die de belastingschuldige verplicht om informatie te verstrekken.

Derde lid

Voldoet de belastingschuldige niet (langer) aan de gestelde voorwaarden dan kan de ontvanger het voortgezette ingevolge het voorgestelde artikel VIII, derde lid, uitstel intrekken.

Artikel IX (inwerkingtreding)

Eerste lid

Voorgesteld wordt om de in dit wetsvoorstel opgenomen maatregelen, met uitzondering van de maatregelen met betrekking tot de fbi, in werking te laten treden met ingang van 1 januari 2024. Ten eerste geldt daarbij dat de artikelen III en IV worden toegepast voordat artikel I, onderdeel A, wordt toegepast. De reden hiervoor is dat op deze manier, kort gezegd, de fictieve vervreemding van een fgr en haar deelgerechtigden als bedoeld in artikel III, eerste en tweede lid, en de daarbij geboden doorschuiffaciliteit in artikel IV van toepassing zijn voordat de definitie van het fgr ingevolge artikel I, onderdeel A, wordt gewijzigd. Ten tweede geldt dat de in artikel V voorgestelde aandelenfusie en de daarbij behorende in artikel VII voorgestelde tijdelijke vrijstelling van overdrachtsbelasting worden toegepast voordat de fictieve vervreemding en doorschuiffaciliteit worden toegepast. In de situatie waarin een fgr (eventueel naast vennootschapsbelastingplichtige deelgerechtigden) inkomstenbelastingplichtige deelgerechtigden heeft, kan geen rechtstreeks beroep worden gedaan op de in artikel IV voorgestelde doorschuiffaciliteit. Dit komt omdat één van de vereisten voor toepassing van die doorschuiffaciliteit is dat alle deelgerechtigden zijn onderworpen aan de vennootschapsbelasting. In twee stappen kan een dergelijke fgr alsnog aanspraak maken op de doorschuiffaciliteit. De eerste stap is dat die inkomstenbelastingplichtige deelgerechtigde(n) gebruik maakt (maken) van de in artikel V voorgestelde aandelenfusie. De tweede stap is dat de houdstervennootschap, die in de eerste stap deelgerechtigde in het fgr is geworden, samen met de andere vennootschapsbelastingplichtige deelgerechtigden en de beheerder van het fgr een beroep doet op de doorschuiffaciliteit.

Tweede lid

Voorgesteld wordt dat artikel I, onderdeel C, in werking treedt met ingang van 1 januari 2025 en voor het eerst toepassing vindt met betrekking tot boekjaren die aanvangen op of na 1 januari 2025. Dit houdt verband met de keuze van het kabinet om de inwerkingtreding van de vastgoedmaatregel uit te stellen tot 1 januari 2025.⁴⁷

Artikel X (citeertitel)

Het voorgestelde artikel X bevat de citeertitel.

⁴⁷ Kamerstukken II 2022/23, 32545, nr. 184.